

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

Preplata Godišnja . . . Din 72—
Polugodišnja . . . Din 30—
Mjesna . . . Din 10—

Uredništvo i uprava: Vojvode Štepe Obala 7/1.

Izlazi svakog petka

God. I. Preplata za inostranost
Godine Din 120—

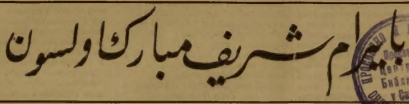
27. decembra 1935.

Sarajevo

1. ševvala 1354.

Rukopisi se primaju do
utorka u posao

Br. 13.

Dizajnirao: Čaušević

Bajram

Bajram je svaki dan u kome se skuplja svijet da alavi i spominje važne događaje svoje zajednice. Mi muslimani imamo dva bajrama i to razmazanski i kurbanjski bajram, koje zovemo arapski 'idu-l-fitr' i 'idu-l-ahda'. Osim toga imamo bajram na dan rođenja Božijeg odabranika Muhammeda, koji dolazi svake godine ušću dvanaeste noći rebulevele i koju zovemo Mevlid. Isto tako imamo bajram na dan preseljenja Božijeg odabranika Muhammeda iz Mekke u Medinu, kojega se sjedmo kao dan ojačanja Islamske zajednice, na početku svake nove godine prvog muhammeda. Ovo su naši znameniti dani u našoj Islamskoj zajednici, koji nas u godini četiri puta podsjećaju na vrlo važne događaje. Na bajram klanjamo naročite namaze i zahvaljujemo Svevišnjem Stvoritelju. Bajram znači i veselje koje Islamska zajednica osjeća u tim danima. Razmazanski bajram dolazi na početku Islamske zajednice se tada veselji, što je jednu veliku dužnost izvršila postići dane razmazna, što je u tim danima tebi i služiš Kur'an ojačala i učvrstila svoje vjersko znanje. Muslimani i muslimanke slušajući tumačenje Božije objave stiku potpuno uvjerenje da je Božiji odabranik Muhammed po Bogu određen kao posljednji Božiji poslanik sa zadatkom, da očisti po Bogu postavljene Prave — Božiju vjeru, od svega onoga što su joj ljudi dodavali. Našim starijim osvjetlojenjima da je Ismail jedini Božiji put a kojim su šli svi Božiji odabranici od Adema pa do Muhammeda. Bazi naziv: »Reči: mi stalno vjerujemo u Allaha i u ono što je poslano nama, kao i u ono što je poslano Ibrahimu, Ismailu, Isahu, Jakubu i njegovim potomcima, i u ono što je od Allaha došlo Musau i Isau i drugim pejsamberima, mi ne pravimo razlike među njima i mi smo samo Bogu odani.« — »Ko bude tražio Boga vjeru oim Ismaila ta mu se vjera ne prima i on će otići da je na velikom gubitku« (3:81-82), jasno pokazuje da je vjera Ismail vjera svih Božijih pejsambura i zato mi muslimani vjerujemo u Božije poslanike i ne pravimo među njima nikakve razlike.

Mi tvrdimo vjerujemo da su svi pejsamburi Božiji odabranici i da su svi poučavali i pozivali ljude da sivo jednom Bogu služe. Ni jedan Božiji odabranik nije pozivao ljude da se njemu kao Bogu, ili Božijem sinu klanjaju, i čvrsto vjerujemo i u sve Božije objave, mi vjerujemo u pravi Tevral i pravi Indil, tako kao što vjerujemo u Kur'an, ali mi ne možemo vjerovati u ono, što su ljudi dodavali i pisali u različitim evadželima.

Prema tome mi smo na pravom putu. Mi dobro znamo, da sve što se na-

da i pornda, to mora da i umre, a mi vjerujemo da je Allah vječno ži, vječno stalan, da Njega ne zauzima ni drijem ni spavanje da Njemu pripada sva vlast i u nebu i u zemlji, da On čuva i uzdržava sve svjetlo i da je On apsolutni Gospodar u čije se poslove ne može miješati nijeko. On je u svojoj objavi, opisao sebe, da je On jedan i da je neograničeni Gospodar svega, da se nije rodio i da nije rodio (dakle nema oca, majke a ni smaj), da Njemu ne može biti sličan, niko. Allah je kome se sve stvoreno klanja, drugog milog osim Njega nema da mu se treba klanjati i robovati. On je koji najbolje zna i videno i nevideno. On je svojoj dobroćin, on je naš milostiviji. Allah je onaj, s kime se može sporiti niko, On je vladar, on je Oni Kuddusna — čudnovat, On svet, On daje mir i opor. On vidi i čuva sve, On je jedini moćan, On je u svojoj veličini i moći besprijek. On je čist od svega onoga što mu ne odgovara i neprimaju. On je Allah koji stvara, koji stvorenom oblik daje, Njemu pripada najliješba imena, sve što je u nebesima i zemlji i klanja se Bogu i služi i alavi samo Bogu i On je najmoćniji i najmudriji. Ovo su naša koja smo mi muslimani držimo. Mi vjerujemo se mi muslimani držimo. Mi vjerujemo Boga čista od svih mahana, koji svih smrtinici imaju. Mi znamo da svetost i čistoća pripada samo Bogu i Njegovim objavama, te Džibril-eminu, koji je po Božijoj volji te objave stavljao na sve i Ismail Božijim odabranikom. Zato mi ne primamo svetost ni jednom čovjeku, pa makar bio i vrlo dobar. Oni koji robuju svome truhlu (a takovi smo svi) ne mogu imati nikakve svetosti. Kuddusun je ime Božije i Njemu pripada svetost i potpuna čistoća. Svi ljudi koji robuju svojim truhlima dužni su da robuju Svevišnjem Allahu i da samo Njemu služe, jer ljudi ne mogu biti ni bogovi ni Božija djeca. Hazreti Allah u Kur'anu pozivajući sve ljude da vjeruju Boga onako kako su On vjerovao i svi Božiji odabranici, naročito poziva pri staske prijašnjih objava, pa veli: »O ajbednici knjige, dosta došao vam je Moj Poslanik, koji vam otvoreno pokazuje mnoge naredbe koje ste vi sakrili i digne iz knjige, i koji opte moguće stvari ne izlaže, nego prelazi preko njih — došlo vam je od Boga veliko svjetlo i vrlo jasna Knjiga — tim svjetlom toni jasnom knjigom Allah izvodi na put mira i spasa i izbavlja iz uma bezvjerstva i meće u svjetlo vjere, te nagovijeta na prav put svakog onoga, koji evodjebno sledi a traži Božije zadovoljstvo. Ovi nam ajeti dokazuju da je Božiji odabranik Muhammed zaista poslat cijelom čovječanstvu i da je njegova zadaca da očisti Božiju vjeru od pravih i svih što su joj ljudi dodali i da tu Božiju vjeru prema uputama milostivog Allaha usavršeno dočasti cijelom svijetu. To je hazreti Pejsamber kroz dvadeset i tri godine sa velikom ljubav-

ju i izvršio. Ona je po Božiju knjigu onako, kako ju je u razmacima primao na srec i jezic, napisatu, pobiješenu i upućenu tako, da joj ne fali ni manjka ni jedno slovo.

Bajram, dakle veselja nam daje povoda da razmišljamo o svojim djelima, da razmišljamo i o svojoj vjerskoj zajednici. Razmišljajući o tome možemo doći do vrlo stranih spoznaja i o ba pravca. Prilike i neprilike, koje su se ziale iz svjetskoga rata, najviše su namogu našu braću da ih iz truhloj za krulom po Srbiji, po Hrvatskoj, po Dalmaciji i drugim mjestima, gdje nema ni imana, ni dijanje, ni vjeroučitelja. Ta naša braća ostaju tamo po nekoliko godina. Otloka u kojoj žive daje povoda da nebi mlićanji i svojega imena, a što su vrlo žalovne pojave koje nas zabrinjavaju. Tako nas zabrinjavaju i naša školska mladež, ima dosta škola, gdje nema vjeroučitelja za muslimanske djecu. Prijatelji iz Vardarske banovine pitu mi vrlo neugodnih stvari.

U više škola nema Islamskoga vjeroučitelja i našu djecu vjeroučitelj pri pravovale vjere zadržavaju na predavanju pravovale vjeronauke. Kada ispituju pravovale vjere, ispituju i muslimanske. I kada koje muslimanske djetce pravovale odgovoriti, pohače ga i pripravaju da još bolje saznaju njihovu vjeronauku. Kada nam ovo pročitao bio mi je vrlo neugodno.

Ako škole budu služile crkvenim ciljevima, ako se u njima naša mladež bude trovala, onda je to vrlo opasno. Za našu muslimansku školsku mladež sve je opasno što se ne eže sa našim vjerovanjem. Meni je vrlo nemilo da o našim školama i školskim učenicima pišem i opisuju ono, što nas muslimane vrijeđa. Toga je izloženo puno i ja se nadam da će pozvati faktori stvar uređiti. Ne može se nikako slagati sa ugledom naše države da se muslimani vrijeđaju u njihovim vjerskim načelima, i da im se nameće ono, što po propisu Islama ne mogu i ne moraju raditi.

Braćo muslimani! Složno i snažno držimo se propisa Božije vjere pa se onda ne bojmo nikakvih nastajta. Čestitaj Bajram svima muslimanima i muslimankama i molim Bogu, da u zdravlju i veselju provedemo puno bajrama.

Ciljevi jedinствене ilimjske organizacije

Kako je našoj javnosti poznato azena skupila se da raspravi jedno važno pitanje našeg kulturnoga života. Naime pitanje školskih učenika, koje je jedno od gorućih pitanja sa pravim obrazovanju i vaspitanje naše omladine. Na tom sastanku je sarajevska ilimja donijela i poznatu rezolu-

ciju i uputila je u pravo vrijeme na nasleđu me vjeto, da nam pobeknada anketo za izradu zakona Islamske vjerske zajednice. Taj korak je imao, zahvaljujući razumijevanju mjerodavnih faktora, i uspjeha. Na tome sastanku povelu se riječ i o organizovanju cjelokupne ilimje u jedinstvenu ilimjsku organizaciju, koja će kao glavni zadatak imati širenje vjerske prosvjete, i uopšte podizanje kulturnog i privrednog života naših muslimana. Našoj je javnosti poznato, da u našoj Kraljevini postoji više raznih ilimjskih udruženja koja su manja vjele vodila, brigu o svojim posebnim stalskim interesima, jer im nije dostojalo ni vremena a ni mogućnosti da se bace na ovaj viši zadatak vjerskog kulturnog i privrednog podizanja naše muslimanske braće. Na sastanku je izabran i akcioni odbor, koji je stavljen na čelo ilimje da povelu tu akciju zaostvari, organizovanju cjelokupne ilimje sa područja čitave Kraljevine, i da se ilimja svim svojim snagama i punim autoritetom avoga stasala posveti sistematskoj organizaciji rada na svim ovim poljima naučnog i vjerskog života. Ilimja je po svome porvu i polodva koju uiva u širokim narodnim slojevima pozvana da zajedničkim radom i nastupom izvede veliko djelo vjerskog i kulturnog preporoda naših muslimana. U današnjim teškim vremenima pojedinačan rad ne doprinosi potpunog uspjeha. Isto tako i pojedinačne organizacije ne mogu cjelini donijeti one koristi, kao što to može donijeti jedna velika i jaka organizacija, sa velikim autoritetom. Dužnost ilimje u našoj zemlji je od naročite važnosti za ostvarenje i razvikanje naše zajednice. Njezin rad je ogledalo snage čitave naše zajednice. Zato ilimja naročito mora svoje anage zbati i ujediniti elijednici onaj veliki kuranski poziv: »Vel tekun minkum ummetun jedine iliahtari ve jemurru bil ma'rufi ne jenhevne anilumkeri.« I avo kuranske zapovijedi jasno izbiže zadatak ilimje, koji mora biti sav upućen u pravcu vjersko-kulturnog, moralnog i privrednog podizanja naše zajednice. Da se taj viši zadatak potigne i da se upotrijebiljavu avo moguća sredstva koja će konačno dovesti do uspjeha. U ovom radu ne može samo osloniti na službeni aparat vjerske zajednice koji u glavnom treba da vrši čisto administrativnu stranu vjerskog života muslimanske zajednice. Da se pojedine vjerske i kulturne živote te zajednice razviju i njihoni, koji su pozvani da taj posao pozovu u što većoj mjeri posvetiti treba da proširite iz vlastite inicijative i pobuda svakog pojedinog člana ilimjske organizacije. Svakim pojedinim članom ilimje, treba da se osloni na avo gotovnu slast, koji pruža rad oko unapređenja avoga povjerenog stada. U radu svakog člana ilimje kao misao vodilja mora da ga vode velike riječi Kurana: »Kullukum rai ve kullukum me'sulun« — svaki je ličan odgovoran za svoje djelovanje.

Dakle kako vidimo avo avo hadisi šerifa kao pastiri avoga stada ulena mora pregnuti jednom velikom i jakim radu, jer svaki pojedinac ima svoje povjerenje stado, koje on naravno mora odgajati, čuvati i pastiti. Is imperativna zavedenos ajeta, kao i ovi riječi velike Kurana: »Kullukum rai ve kullukum me'sulun« — svaki je ličan odgovoran za svoje djelovanje i sadržak

[illegible][illegible]

im bratrim udruženima, moloci ih, da po ovom pitanju što prije donesu svoje zaključke i da ovo pitanje rasprave, kako i se moglo pristupiti konačnom radu oko ove organizacije. U ovom slučaju, kao i u svim drugim, glavni ciljevi ove organizacije. To bi bio rad u duhu navedenog ajeta kerima i hadisi šerifa, koji moraju biti temelj svakog muslimana. U ovom slučaju naročito svakog muslimana koji se naročito stazea. Ova jedinstvena organizacija treba da vodi muslimane u vjersko-kulturnom i privrednom životu, da ih podučava i podstiče, da ih podstigne na pomoću najpoželjnih sredstava za podizanje i ojačavanje kao hutbi, vaspasa, raznih poučnih brošura i časopisa, raznih predavanja, razgovata, našeg jezika, i tako dalje. Ova organizacija treba da bude u svakom pogledu, istaknuto je, da u okviru ove velike organizacije mogu da se zadire i društvene stvari, koje su od najvećeg interesa potreba za njihovo opstojanje. Upućujući ovaj apel imti za ovim oborloženjima molimo ih da ovo pitanje, koje je od najvećeg interesa, što konačno pristupi organizovanju jedinstvene imljanske organizacije,

prof. Šeriatske sud. škole

Mujagić Muhamed
vrh. šer. sudija

ODLJKOVANJA

U ime Nj. V. Kralja Kr. Namjesnici odlučovali su:

Hamdiju Buturovića, starješinu
sreskog suda u Ljubuškom, ordenom
Jugoslavenske krune 4 reda.

Ibrahima Ljutovića, starješinu sreškog suda u Bileću, ordenom Jugoslavenske krune 4 reda

Avdiju Glavovića, državnog tužioca
u Mostaru, ordenom Jugoslavenske

Smrta Delića, starješinu sreskog suda u Cazinu, ordenom Jugoslaven-

PREMIËTEN

PREMJESTEN.

Ukazom Kr. Namjesnika premješten je Muhamed Pašić, sreski šeriat-ski sudija iz Bara, sreskom sudu u Cajniče.

Križaljku u broju 12. našega lista pravilno je riješio Brčkalija Kemal, učenik I. razreda gimnazije, te je kao nagradu dobio knjigu »Kratka nauka islamske vjere«, od prof. Hafiz Mu-

Ako pomažete svoj jedini sedmični muslimanski list činite uslugu svojoj zajednici i omogućavate da se ovaj list što bolje razvije i tako učini još većih usluga vjerskom, kulturnom i privrednom podizanju naših muslimana.

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

To je još prvi uzvišeni zadatak koga su prvi muslimani vršili i po kome su proglašeni najboljim narodom samo zato što su ljudima naredili da rade za Allahovu slavu, što su ih spriječavali da čine ono što im je najbliže bilo i da im javno svederšno u Boga, što ih je pričinilo od zabluda i suzdržavalo ih od nasilja. Kur'an nije govorio o nekoj prednosti Arapa pred nearapom, nego o tome da su oni najbliži Allahu i da su ljudi, koji ispunjavaju ove naredbe navedene zapovijedi, kojima se nareduje prosvjetljavanje i upućivanje ljudima na dobro. Ti koji vrše te velike i visoke dužnosti mogu pripadati kome god narodu, ali oni su najbliži Allahu i visoke čovječanske dužnosti steci taj položaj superiornosti.

Sa ovim principom otpali su svi ostali principi i temeljni na kojima su se zasnivali odnosi između muslimana i ostalih naroda. Kada bi po prirodnom razviku stvari došli u položaj, da osvoje neki kraj ili zavladaju nekim narodom onda bi ih pozvali da prihvate od one tri stvari jednu prije nego bi došli do sukoba ili borbe. U prvom redu bi im ponudili da prime

slani, peško bi primili Telam ends bi se u svim pravima potpuno izjednačili, te među njima nije postojala nikakva razlika. Ovo je stvar koja je za ono doba više nego čudna. To se može objasniti samo činjenicom da su sličnima nije moglo ići u glavu, da bi u svemu mogao biti jednak pobjeđitelj i poraženi. Među tadašnjim savremenim narodima je vladalo mišljenje, da se pobjeđeni i pobjeđitelj ne mogu nikako izravnati u pravima i da se između svakom korakom opasala. Pobjeđitelj nikada nije htio ovom poraženom neprijatelju dati ista prava, pa čak nije dopuštao niti da se makar jedan član pobjeđenog naroda postavi u neko zakonodavno tijelo, da bi mogao sudjelovati u odlučivanju o sudbini svoga naroda. Kurani je pobjeđenom dao ista prava koja uživa i pobjeđitelj i učinio ih jednanim cjelinom ne dopuštajući da budu krnjena prava ljudi, pa makar oni bili i poraženi. Kad ne bi neki narod hteo biti primljen u zajednicu, onda bi se protivio i protivio u neznačajnoj mjeri i u mnogo manjoj količini nego što bi plaći poreze i namete svojoj vlastitoj državi. Ostavili bi netaknute zemlje, gradove, vjere, običaje, hramove i sve drugo. Nijesu ni bili ni stili i branili svoju i imetke isto onako kao što su i sebe branili.

U ono ba ovačak postupak je mnogo interesantiji od onog prvog, pa i u današnjici on predstavlja jednu narodu putu. Mušlmani su nastojali da potpuno očuvaju individualitet svoje kulture i vjerske tradicije, iako je bilo, dok i danas vidimo nastojanja osvajalčkih naroda, da se pobijeđeni narodi što jače potisnu, pa se prema njima ne pokazuje kakva suradljivost i svejedno je da li će se taj porazeni narod potpuno potisnuti. U ovom slučaju se postupak da toga poraženog naroda što prije nastoje da bi ličežao, pa da mjesto njega pobjeđitelji zauzmu njegove zemlje i krajeve. Pobjeđitelji se nisu zadovoljili valj s tim da uz neznači danak štite i osiguravaju, nego su nastojali da Vjerski fanatizam im je gonio da ruše i uništavaju hramove i bogomolje poraženih i pobijeđenih naroda i da ubijaju svećenike i vjerske starijše. Ovakav interesantan postupak koji je bio uništavanjem poraženih naroda vidimo i u današnje vrijeme, na novoga vijeka gdje se savremeni kolonijalni imperijalizam ne može da zadovolji da mu podjarmljeni narodi plaćaju određene poreze da bi im zato bila zaštićena njihova vjera, nego se više radi podjarmljivanja naroda i o uništenju njihove kulture, kao što je to slučaj u Americi. Tamo vidimo primjera gdje su čitavi narodi izumrli pod pri-

Štampa i muslimani

Kadgod se počne pisati o muslimanima u našoj Kraljevini i ulazi muslimanice u štampe kod nas, sa bolom u duši, moram konstatirati i doći do takvog zaključka, da je porazan za sve nas muslimane u našoj Kraljevini. Zakona je činjenica da mi nemamo naše dobro razvijene štampare.

Ova me činjenica nagurala da kaštem, da smo u tom pravcu nerijetki i da smo daleko od progressa, koji vodi napretku Islama u našim krajevima. Ova falosna konstatacija će vrijediti sve dotle, dok se mi ne lupimo jednom šakom u glavu, po odlučno ne rekneмо svako više ne ide, našu štimanju moramo čitati i pomagati je, nema nasa ni kulturnog ni prosvjetnog napredka bez štimanje.

Poznavati vrijednost štampa u današnjici je od naročite važnosti za naš progres, kao da vidimo da na ove strane nitu razni razni dnevnici, tjednici i mjesečne revije. Mi vidimo da između tih novih listova ne nide niti jedan muslimanski list. To su činjenice koje porazno djeluju na nas muslimane, jer mi u Bosni i Hercegovini predstavljamo jaku i veliku zajednicu.

Jest brojčano smo jaki, ali na našu veliku žalost naša štampa i naša knjiga je vrlo slabo zastupana u kulturnom životu Bosne i Hercegovine.

Zalomo je da imamo jedan list koji izlazi samo jedan put u sedmici, pa i taj je sa takevom tiražom, da je zaista sramota i govoriti o tome u koliko se on primjeraka štampa, kad u našoj državi ima milijun i 800.000 muslimanskoj stanovništvu.

Mojim 5-godišnjim radom na tome polju stekao sam uvjerenje, da je ovakvom situaciju naše štampe u velikoj mjeri kriva i naša duhovna i svjetovna inteligencija, pa ni takozvani naprednjaci, koji na ova usta trube o tome, kako je potrebno podizati i prosvjetljivati našu javnicu, ali nigdje u tom pravcu naročito o razvijanju naše štampe knjige da iznesu konkretnije predloge i da raznim predavanjima to populariziraju među našim širokim narodnim slojevima.

Najveći dio odgovornosti za slab uspjeh kako naše štampe tako i naše knjige, svakako pada na naše naprednije elemente, koji su dužni svome narodu pomoći, kulturno go podizati i davati duševne hrane, kao i upu- titi ga na puteve, kojima će on težeći po- stignuti.

Naš muslimanski svijet je veoma poslušan, pa uputstva ovakove vrste, kao i držanje predavanja o ulozi, moći i značaju štampa i knjige, doprinijelo bi velik obol našemu narodu, koji bi bezuvjetno bilo svakome dalovala na namini čit.

Ali na žalost mora se konstatovati da ovom pravcu do sada nije ništa učinjeno da tu nema inicijative od onih krugova, koji su dužni da živom rječju rade na razvijanju naše knjižice i naše štampe.

Ovo je dokaz, sa kojim se može shvatiti da ni naši prosvjeđeniji krugovi ne shvaćaju veliku ulogu štampe u kulturnom razvijenju naroda, pa kako se to onda može od širok masu očekivati.

Asim Šabanović.

tiskom savremenog kolonijalnog imperijalizma.

Ako bi jedan narod otkrio i plaćanje danka, onda ne bi tek bio najvištanje dani... A kakvi su bili ratni uslovi kod nas? U stvari, ratni uslovi na sebi nisu imali na najpravednijim principima koji u tom pogledu nadmaštaju i da našnje ratne propise a da i ne govorimo o ratnim propisima onoga doba. Kur'an izričito ističe da je rotovanje među narodima jedna socijalna potreba koja jednom ljudi u izvjesnim časovima mora biti zadovoljena. On kaže: "Da nije Bog dao ljudima da se međusobno bore, zemlja bi se pokvarila." Ali odmah zatim ističe i nareduje mu slimanima da budu pravedni kad tuju pa kaže: "Neka vas nipošto ne navede miraz neprijatelja koji hoće da vam zaprieči pristup Baka da ne biste mogli pomoći svojim bližnjima i djelima i pobožnosti, a nemajte se pomagati u prijetnji i međusobnom prijelatu."

Kuran nareduje da u ratu ne smije biti neprijateljstva koje prouzrokuju nepotrebno ubijanje i mrcvarenje. Zabranjuje ubijanje staraca i djece pa kaže: »Ne činite nasilja! Zaista Bog ne voli one, koji nasilja čine«.

Što se tiče zarobljenika, Kuran naređuje da im se dobro čini, da se u njih ne čini pritisak i da se liječe ako budu ranjeni. (Nastavio)

Politički predstava

Uloga dra Mehmeda Spahija u politici kao vode Bosne i stav njegovih pristisa

Politika je danas riječ, koja je poznata i u najzabljenijim selu, ali istodobno i riječ o kojoj je malo ko razmišljao, šta ista zapravo znači. Vrelo vremena pratin razvoju naše u vrijeme političke situacije, međunarodne borbe stranaka i ličnosti, pa sam došao do zaključka, da se politika kod nas t. j. u Bosni i u riječi i u radu političkih ljudi suprotno shvaća od pr. shvatanje te riječi i političke borbe u Srbiji, Sloveniji i Hrvatima.

Vrlo je poučno malo pogledati na rad političkih ljudi u predratnoj Srbiji. Odmah ču na početku naglasiti, da je i kod srbijanskih političara bilo sa realnoga gledišta dosta pasivnosti. Ali političari u Srbiji, pa i najveći procent njihovih političkih shvatanja su politiku i političku borbu sa svojim drugačije, nego li što smo je mi u Bosni do sada shvaćali. Glavna briga gotovo svakoga političara u Srbiji bila je upućena u pravcu podizanja i izgradnje političke partije, koja bi im poslije na polju privrednog napretka toga teritorija, a s time u vezi i privrednoga osposobljavanja svoga pristasa za izdaju borbu u svakom pravcu. Nije danas nikakova tajna, da su velika većina srbijanskih političara bilo direktno ili indirektno zainteresovana u raznim privrednim tekovnim poduzećima. Njihovo političko djelovanje i politička borba Srbijancima upućena imade vidnih rezultata; jer mnogi srbijanski političari, kada su dolazili u položaj da budu u funkciji, bili su u mogućnosti, da mnogim svojim pristasima preko svojih prijatelja u raznim privrednim ustanovama omoguće potrebnu zaradu, kada su u svom političkom djelovanju, kada su bili na vlasti praktično shvatali svoju političku dužnost i u političkom djelovanju dali prvenstvo privredi i privrednom podizanju, dok su rad i intervencije oko stitnih i ličnih interesa pretpostavljali u potpunosti i kompetenciji svojih partijskih organa. Ne trebamo ovde isticati zaslugu srbijanskih političara kod raznih državnih poslova, koji su se obično izdavili u krajevima, gdje je bilo i njihov politički djelokrug, a pored svega treba naročito uprijetiti na današnju industriju na teritoriju predratne Srbije, koja će, ako se bude još kratko vrijeme, ako lipeo razvijala, zauzeti dominantan položaj u našoj državi. Ilustracija radi ovde ću iskustiti jedan savjetni govor, o samom jednom industrijskom mjestu u Srbiji, t. j. Leskovcu, sa predsjednikom Saveza trgovačkih u predjelu g. Vojinom Varoševićem iz Skoplja, koji mi tada reče:

Je finansijska, snaga Leskovčanima danas jedna od najvećih snaga svih privrednika u krajevima Bosne i Hercegovine.

A gdje je sada druga industrija, koja se ne nalazi u ostalim mjestima Pasačinu, Kruševcu, Kragujevcu, Nišu, Beogradu itd.

Što, kako se praktično shvaća politiku i političko djelovanje u Srbiji, a za nas nije ni malo manje od interesa i djelovanje političara u Sloveniji.

Čitavo djelovanje svih slovenačkih političara moglo bi se sasvim slobodno objelodaniti, umjesto kao političko djelovanje, napraviti kao plansko privredno djelovanje, jer se u Sloveniji vanje kao kraja, te osposobljavanja svakog sela, svakoga pojedinog čovjeka za borbu za politička prava sa u poristom, koje je osigurano privrednim prosperitetom. Govorili o krajevima privrednog razvoja u krajevima Slovenije, mislim da je u Sloveniji, jer stojim na stanovištu, da ni živim ni pisanom riječi to se ne da opisati, nego treba samo otidi i to samo živim okom vidjeti. A ja sa svojom gledišta objelodanjam privrednim stanju u Sloveniji, ali kada u svom upućenja na to u Sloveniji nema nikakvog nepoznavanja, jer je ave uspešno, pa bilo u domaćim ili stranim poduzećima.

Povucimo malo paralelu između onoga što od njega tražimo, da on čini i u velikoj mjeri to svrhu, te onoga opet što bi on zapravo trebao da čini, a na to tek kadikada može da dođe.

Je li važno na pr. namjestiti, recimo 1000 odvoznika ili pak supstancije njegove intervencije, da se dozvoli selcima duhana srezovima jofanokom, šepčokom, srebrčankom, voseničkom, i drugim, ali intervencije njegovog naroda će se ovim srezovima pomoći toliko, da će to domijeti više koristi, nego li kada bi se uva podvoznika mjesta u Bosni i Hercegovini zapošle.

Imajući najbriže da se premećuje čitav čimovnik, li traućen nekog novog činovničkog mjesta, raznih promaknuća i sl. dali je na pr. važnije od osiguranja kredite za gradnju vrste Ustiprača—Foda, za gradnju vrste vrste, gdje će se, pored ostaloga na hiljadu, najviše neposrednoga svrhuje zapošle. A koliko će to izgradnje ovih vrsta imati opće koristi cijela privreda ovih krajeva, koje će polje biti u stanju da osposobljava naša mnogom čovjeku pruži rad i hije.

Nee biti svršeno i napomena, ako kažem, da i oni koji polaze sa partijskog gledišta moradu biti na čistu, da svako namještanje u državnu i općinsku službu znači prepuštanje dožurnijega svoga pristasa užutak-njem režimu.

Je li važno na pr. da vođi briže i troši vrijeme baš g. dr. Mehmed Spaho oko promjene ove ili one općinske uprave (kao što je bio slučaj u slučaju uprave jednako morati nametnati platiti) li je važno, da se on brine do u upravu željeznice u Zenici dođe iz naših krajeva ovam ljudi, gdje su do sada živeli jedva po dva do četiri. A koliko bi on mogao da koristi, kada bi mi se dalo vremena, da shvatajemo kod izmjena uprave Narodne, Hipotekarne, Privrednogovne agrarne banke, Poštanske štedionice, uprave fondova i velikoga niza drugih državnih privrednih ustanova, koji je veliki broj od alobođenja da uprave bio potčinjen od jednogod čina uprave li nadzornog odbora od ljudi iz ovih krajeva.

Da me končno ne bi ko krivo razumio, neka mi se dade to kazati, da i ja znam što je zulum jednog odnosa državnog činovnika, znam šta znači i povjerenje naroda u jednu općinsku upravu, znam šta znači i nepoštovanje pojedinaca, kada traže službu, ali i to znam.

Da griješimo, ako ovo stavljamo na prvo mjesto, a ne ono što naš vođa sam od sebe čini i radi (sudske duhana u srezovima, gdje je to bilo zabranjeno, gradnja željezničkih pruge, uprave državnih privrednih preduzeća, uspostave telekomunikacija u Sarajevu, domošenje zakona o l. V. Z., zakona u kolonizaciji u krajevima Bosne i Hercegovine, a toga ima još koliko se god hoće. Ili domošenje ču nabrojiti: Provođenje plana izgradnje železnice, pruge Doboj—Banjaluka, osnivanje filijala Pr. agrarne banke u našim krajevima, osiguranje jednodinstvna kredita putem Narodne banke, Poštanske štedionice itd. koje je sada našim ljudima, koji su, kako ne može da iskoristavaju osnivanje filijala Prigada, koji su mogao moglo pomoći našim izvozu itd. Prepuštanje svakom na razmišljanje, da li da se i dalje griješi i naša cijela politička borba uputi u pravcu osnivanja filijala Pr. agrarne banke, ali li stitih koncesija preko 150 hiljada pristasa g. dra Mehmeda Spaha pored još toliko drugih istomisljenika, koje on danas iz Bosne predstavlja u JKK, stoji stalno mobilizovano za sile koncesije li.

Da se sada politička borba, ako hoćemo, ne upućuje u koristolov uputi u pravcu općinskog privrednog pridizanja, a to znači, skrajnajući je čas, da se političko djelovanje i sa naše strane realno shvati, pa da naša politička organizacija služi za naše privredno jačanje.

Ahmed Mehinović.

Islamske temeljne dužnosti

Motto: Islamsko vjerovanje sastoji se od pet stvari i to: 1) Vjerovati da Bog postoji i da je Allah, 2) njegov poslanik, 3) Obavljati pet vakata namaza, 4) Davati zekat, 5) Postiti mesec Ramazan, 6) Kao moze treba hađi da Bavi.

Uvijek se hadja nalazi u Buhariju, a Muhamed i Abdulah ibn Omer od Muhada s. a.

Iz ovoga se hadja razumije to, da jedan čovjek koji hoće da bude član najbriže i najsigurnije vjere — Islama, mora obavljati ove gore spomenute temeljne dužnosti. Ove dužnosti mijesja dođe da čovjeka opobere, nego su dođe za njegovu dobrobit, kako na ovom prolaznom svijetu, ali na budućem vječnom svijetu. Sve misli se obavljati, jer ihakve potok, štojedam namjestu, ali uvek potok, a štojedam je zabranio, tu je velika šteta. Bog dž. s. u Kuranu kaže: Bog neće opteretiti nikoga više nego što može podnijeti, je da je prva od ove

pet dužnosti, vjerovati da je Bog Jedan, a Muhamed a. s. njegov poslanik. Da Bog istinu ima svjedok nam predmeti i pojave oko nas, ali jedini vjerovati nam samu porijekla predmeta koje vidimo oko sebe. Da ima više Bogoava nego bilo ovakoga porijekla, niti bi teklo sve u redu, kao što to vidimo. Na primjer, mi vidimo svjetle koje idu sa sunca, ali mi ne vidimo njihovu crnu jezicu, koja nam je nastane poremekaj, niti kakav sudar. Može li taj porijekal sam po sebi opstojati? Ne, nikako, jer mora biti nešto ko će ga držati sa iza. Na me upućuje da to je i to. Na me upućuje da hiljade predmeta oko nas svjedoči nam, da Bog ima.

Sada ću navesti jedan priču našeg imama Azama. Živio neko čovjek u vrijeme imama Azama, koji je bio vrlo mudar i plemenit, ali nije bio filozof, ali nikako nije vjerovao da Bog ima. Rekao je tadašnjem halifi, ko mi od tvojih učenička dokaze da Bog ima, je ču i priznati, u obratnom slučaju neću.

Imam je objašnjavao sposobnost Imami Azama, pozove ga na dom otmah. Imam se je odmah uputio na put, da bi na vrijeme halifa došao. Trebao je preko u podno, a kako je imao predi predi halifa, očekujući ga, počeo je da se ljuti. Došavši ikindijav vakat, Imami Azam dođe među njih. Odmah im se stane ispravičati nešto je zakasnio i kaže: Da sam nekad nešto preć, preko tvojih stranaka, sam došao na halifa, koji bih lade da otmah predem. Očekujući li halifa, kada se pomoli naš vodu nekolicina dosli i balvana i kada se predem me došli nastavte se te tako lada postade i ja u tuju sjeđem predem na njegovu stranu. Oraj mudri filozof me reče: Gdje će se lada bez majstora napraviti? Imam mu odgovori: Ja kako će po tvom mišljenju ovaj svijet sam od sebe postati i ovako uređan bit?

Da je Muhamed a. s. istinu rekao, onda bi najbriže imali taj, što mu je objavljena najbriženija. Božija knjiga — Kuran. Da je istinost od Boga dokozanje nam, što još niko ni najbriže predem na Tadašnjem najbolji arapski govornici i jezičari htjeli su da imitiraju Kurana, ali nijesu mogli jer ih je On sa svojim nedokučivim stilom nemogućima učinio. Još od dokaza njegovog poslanstva, je da je on bio pravi vladar, brizna širina Islama, tumačenje prošlih i budućih događaja i t. d.

Na drugom mjestu dokazi pet vakata namaza klanjati. Namaz je nareden muslimanima jedanaeste godine po poslanstvu i to baš od prvog dana. Prvi put mu je bilo naredeno da se klanja pedeset namaza dnevno, ali na njegovu molbu su skraćeni samo na pet. Ali treba znati da ovo pet namaza za kada se valjano obavije vrijeme, nakon što se prvi put mu bilo naredeni. Sami miradž je jedan od dokaza, da je Alejhissalam istinu Božiju poslanik.

Čovjek obavljajući namaz pokazuje najvišu poniznost prema Bogu dž. s. i

Poslaite pretpriču!

sebe smatra saama ništetnim prema Božijoj modi. Kuda treba, veda ponosnost nego kada čovjek u namazu na sedzidu pade. Najzvišljeniji dio svoga tijela — kćer, meće na ono mjesto, gdje mu noge stoje, namaz je također koristan i sa higijenske strane, a naročito uz ramazan. Naročito sa higijenske strane je dobar abdest, koji čovjek mora uzeti prije nego što počne klanjati namaz. Svaki pravi musliman najmanje pet puta dnevno mora oprati one dijelove tijela, koji su najzločistiji nečistošću. Islam, još prije trinaest i po vijekova, kako se je za svakobrojničevu čovječju pobrinuo, tako se je pobrinuo i za zdravlje. Islam, kao najzvišljenija vjera i vjera razuma ne smatra ihadetom, ako jedan čovjek što manje (ili nikako) vode na svoje tijelo upotrijebi, nego naređuje, da se nijedan vjerski obred nemože obaviti prije, nego što se čovjek neće očistiti. Sada pretpostavimo, da li se i u kojem slučaju može reći za jednog čovjeka, koji valjano obavljao sve islamske naredbe, da je nečist?

Na trećem je mjestu spomenut zekat, (sadaće). Propisat je muslimanima dvije godine po hidžretu. Vjera Islam naređuje da bogataši imaju potpomagati siromahe. Oni koji imaju, ali neće da ih potpomognu čeka velika kazna, što se jasno vidi iz ovoga ajeta: »Oni koji gomilaju (na klanaru meću) srebro i zlato, a ne dijele ga na Božijem putu, ti (Muhamede) njih obavijestit da će biti kažnjeni sa džehennemom. Bez sumnje je bolji onaj, koji daje, nego onaj kome se daje. Siromah se ni u kojem slučaju ne smije oditi, nego, koliko se može treba ga potpomoci. Treba znati i to, da Islam koliko god naređuje bogatašima da dijele, toliko isto siromasima naređuje, da ne smiju iškati (prostiti) osim u velikoj nuždi.

Davanje zekata musliman se na prvom mjestu dužuje Bogu dž. š. a na drugom mjestu ublažuje slabo materijalno stanje svoga brata muslimana, Muslimani da se drže ove koristenosne islamske naredbe, te bogatiji da potpomognu siromašnije, ne bi sigurno pali u ovako slabo materijalno stanje. Naš narod kaže, nema mu nafake, kada tlo u imetku strada.

Tečno, gdje će imati, kada on od one nužde, koju mu je Bog dao, neda, da što koristi osim njega. A ne zna, da onaj vrlo mali dio, kojeg on daje, liči i čuva sav njegov imetak, od raznih neureda i nepogoda. Čovjek koji dične zekat, te on imetak što mu ostanje izgleda isto kao kada čovjek vidi zapušten vojnika, a drugi dođe pa ga očisti i obzela. Tako i imetak ostane čist i lijep, kada se zekat daćne. Zekat je stavljao u dužnost bogatim muslimanima i time zaragantovao bezbježnost muslimanskim siromahima.

Dalje se spominje post. Bog dž. š. u Kuranu kaže: »O muslimani, propisat vam je post, kao što je bio propisat i onima prije vas«. U Islanu drugo godine po hidžretu je došla naredba da se postni mjesec ramazan, te da se pri koncu posta daje sadaki fitre (vitre). Propisana je zato pri koncu ramazana, te bi se i siromasi što bolje mogli u bajram — to muslimansko veselje, provesti. Još prije, nego što je post naređen Muhameda a. je imao običaj postiti 10 dan muharema (jevri šura). Kada je došlo naređenje da postni mjesec ramazan, onda je rekao: »Ko hoće neka ga posti (10 dan muharema), a ko hoće može da mrsi«. Čovjek kada posti treba da ostavi pored jela i pića i gibel (govorjanje), razne riječi, odnosa sa ženama i laž.

Ebu Harejre kaže da je Alejhisselamu rekao: »Ko ne ostavi laž i posti sa tom laži, neka zna da Bogu dž. š. nije od potrebe da on ostavi samo jelo i piće«. Jelo i piće je samo po sebi dozvoljeno jer bez njega čovjek ne može biti, a gibel i laž su zabranjeni, te prema tome ako bi se postilo samo od jela i pića, a od drugoga ne, onda mu od takvog posta koristi nema. U kratko o ovome bi se moglo reći, da takav čovjek ostavlja laž (jelo i piće), a vrši harame (gibel i laž).

Čovjek postići kada ogledni, ajeti se i one jadne sirotinje, koja nema šta da večera ili ruča. Osjetljivi glad i videći kada je bliži gladni, ajeti se i jadne sirotinje, te je želja povući da je potpomogne.

Kolikogod je Islan propisao i naredio post, za korist čovjeka na ovom i

budućem svijetu, toliko ga isto naređuje i propisuje lijedini, glede zvejkova zdravlje. Mjesečni dr, da šteta koja čovjeku dođe, dolazi uslijed posta. Istina je da šteta može da nastane i kod onih koji poste, ali samo onda, ako čovjek nema umjerenosti u jelu i piću prilikom mrštenja (iftara). Post je kod mnogih slatjeva jedini lijek, kao na primjer kod onih koji imaju preveliku težinu, koja nastane uslijed previle jela, te kod povijanja srogostnog pritiska. Arterije (žile koje idu od arca prema tijelu) pruzrokuju u čovjeku neki pritisk, koji ga veoma muči. I u ovakom slučaju je najbolji i može se reći jedini lijek, taj post. Post se propisuje i za one, koji imaju nerazmjernu težinu to jest visina centimetara preko metra ne odgovara njegovoj težini.

Treba razumjeti i to, da je post propisat samo za zdrave, a nikako za bolesne ljude. Jer je Islan takova vjera koja ide za dobrobiti, a nikako na štetu ljudsku.

Na zadnjem mjestu je spomenut hadi. Bogati muslimani pored toga, što su obavezani da daju zekat, obavezni su još i time, da odu, ako ne više, a ono bar jednom u vijeku na hadi. Najglavniji svrha hadi je, međusobno upoznavanje muslimana i zdgovaranje o svojim zajedničkim poslovima.

Ovim bi bio u najkraćim potezima obrađen ovaj spomenuti hadis, u kome je sadržano dijelo islamsko vjerovanje i o kome su napisana cijela djela. Bože zadrži nas na ovom putu, koji najljepšim i najsvetijim svrha ima i ujedini nam od Tvoje ogromne dobrote ono, što će nam koristiti na ovom i budućem svijetu. Hvala Bogu, kada nas je učinio članovima najljepše zajednice — Islama.

S. Bradarić.

MUSLIMANI I JUGOSLAVENSKA RADIKALNA ZAJEDNICA.

Pod gornjim naslovom donosi jednu bilješku nakopski list »Vardar« i piše:

»Celokupna sarajevska štampa u raznim novinama posljednje nedjelje konstatuje da je organizacija Jugoslavenske Radikalne Zajednice u cijeloj Bosni i Hercegovini već izvršena. Svi muslimani iz grupe g. Spaho već su prišli ovoj političkoj formaciji, odnosno njenim lokalnim organizacijama. I muslimani i pravoslavni sarađuju u ovim organizacijama najljepnije.

SIJELO »NARODNE UZDANICE« U STROCU.

Na 15. o. m. priredio je mjesni Odbor Kul. kult. društva »Narodne Uzdanice« — ramazansko sjelo u svom prostoru, a koje je imao svakog obilježavanja dobro uplo.

U Sjeloj gornjoj posrednjom kmetu »Korset« sjelo je otvorio sa podrškom govornog predjednika mjesnog odbora g. Muhamet Bukić, podržavali su ga predsjednik i sabornjaci im se na početku. Zatim se na taj dan konstatuje elatnost među činovnika-muslimana, koji neposredno prirode »Narodne Uzdanice. Nadalje govornik izlaze u širim linijama raz mjesnog odbora »Narodne Uzdanice« u Strocu. Poslije ovoga održao se predavanje o »Narodnoj Uzdanici« g. Mustafa Barić, zastupnik, u kojem je iznio historijski osnove i rada »Narodne Uzdanice« na kulturno-prosvjetnom polju Bosansko-Hercegovini muslimanima. Zatim je održao predavanje o Kongresu Evropskih muslimana u Zetari, g. Mustafa Banić, student prava, izneo je snajaj i cilj kongresa, koji je održan u mjesecu septembru t. g., a na kom je uzela učesnici i delegacija Jugoslavenskih muslimana. — Oba govora predavanja pobudila su među prisutnim veliku interesovanje i zadovolstvo sa velikom pažnjom i sa kraju burim aplauzom bila nagradena.

Poslije ovog posrednjeg dijela završeno, a sjelo je sahrani dio, — solo pjevanje serhidske, otpjevane po našem simpatičnom i osimljenom tenoru g. S. Najzardović, a zatim svečanost završava, koja je u najboljem raspoloženju do o koncu nio potrajala.

Isti mjesni Odbor priredio je na 19. o. m. »Mevludin« od Dr. S. Badagija sa prigodnim predavanjem sa teme, — koji će se održati u mjesecu im terari-ramazan. I sa ovu predredu, među muslimanskim šeriatom evljetom vlada veliki interes.

Stefanin.

„Špedicija“ d. d., Sarajevo za internacionalne transporte

Brojovni naslov: „ŠPEDICIJA“
Telefon broj 49

Žiro račun kod Narodne banke filijala Sarajevo — Račun kod Poštanske štedionice broj 3029 — Tekući račun kod Gradske štedionice opštine grada Sarajeva, Sarajevo Velezakupac duvana za Sarajevo — Bavi se svim špeditskim transportnim poslovima — Obavlja prevoz seobe u patentiranim kolima za namještaj — Podjeljuje lombardne zajmove na robu uz najpovoljnije uslove — Uskladištenje — Carinski poslovi — Prodaja ugljena i drva.

Odgovor iz Dubrovnika

na članak »Događaji među muslimanima u Dubrovniku«.

Iako je previle bljudivo i grjužno odgovoriti na blagovrije i klevete u članku, ipak, da ne padne javnost u zabudu molimo g. urednika na malo prostora.

Salih ef. Omanić ovde ne postoji. Zboglo se radi o sitnoj vladari Salih Omaniću Mehina koji je od prije nekoliko godina doselio iz sela Opljaska kroz Stolac evano u Dubrovnik, da koristi koru nasušnog kruha sebi i familiji. G. Salik Omanić smen je od sebe što se rekne dole adam terke Oman, tako da kva mira njemu, što nije »kim u svadi ili kakvoj prepjici. Ovu svojla su naviku nije smio prenijeti ni na koga drugoga, jer zna što ga teka, osim na našeg uglednog alima i imama matirana g. Derviš ef. Korkuta.

Za sve njegove svrtoke protiv rednog imama koji su izšli u »Islamskom Glasu« od 6. decembra 1935., potpuno su lažni i neistiniti, a sve njegove ispede mi kao članovi džematskog medliisa javno osuđujemo i unaprijed se ograđujemo na buduće eventualne ispede od strane Omanića i njemu sličnih.

Mi se očajavamo sretnim, što imademo ovdje u Dubrovniku ovakog alima za potpuno kvalifikacijama kao što je g. Korkut.

Njegovim dolaskom, ovdje među nama muslimanima priklase su se mnoge izmjenile, kao što je uopćetara džamije, koja je do dana kohtala preko 17.000.— din., t. j. njen inventar i uzdržavanje, ali svakako ovo nije pridonio Omanić i slični njemu, nego naše najviša zasluga g. Korkuta, džematskim odborom, a naročito cijelom džematu. Molimo njega reći, od kake je osnovana džamija, načije njemu prijedlog Saliko Omanić (imadu još tri do četiri ali neka sada ostane među našim džematom pitamo se zašto? zato, jer g. Korkut neće raditi svakom na svoju ruku kao ko hoće kao što je to radio g. Omanić u godini 1929. te radi toga narodnoj djedi naši siluati koje nam je proslao Muslimansko pogrebno društvo Rahmet iz Gruda (Dubrovnik 2) a koji glasi:

Izvadak

iz arhive Muslimanskog pogrebnog društva »Rahmet« u Dubrovniku u pogledu rada i dobročinitelja za društvo Rahmet i Islamski zajednici od strane g. Salika Omanića iz Dubrovnika, u knjizi o sakupljanju dobročiniteljskih prigoda, a koji glasi:

Ova knjiga sadrži 150 listova sa 800 stranicama, koje smo porijetili u ruke našim poverljivim i tajniku gosp. Risti Tamićević Markovu, te gosp. Saliku Omaniću Mehina koje ujedno osposmođujemo, da sa istom mog u nas naše i sa nas oskurijeti i prirediti Dubrovačke prigode po našoj zemlji Jugoslaviji.

Poleto 35. svi dobročinitelji prilazi upotrebiti jedino i isključivo, u svrhu podizanja ovde u Dubrovniku, u džamije, mekteba i harema (grobља), te radi toga apeliemo na vas naše dužne pristajete u molbi, da nas što obilnije pomognu, kako bi na taj način umogli do željenog svoga cilja doći.

U Dubrovniku, 28. novembra 1929.

Pečat:

Muslimansko pogrebno društvo »Rahmet« u Gruda.
(i ćirilicom)

Tajnik: Predsjednik:
R. Tamićević, v. r. Rame Babić, v. r.

Članovi:

Mehović Saliko, v. r.
Salik Kafedžić, v. r.
Mehmed Palić, v. r.
Hajrudin Danović, v. r.

Revizori:

Ajdin Cerimović, v. r.; Salik Omanić, v. r.

Darovaljati pojedinačno ostale ispušteno. U pojedinim mjestima sakupljeno:

Cetinje	Din. 455.—
Podgorica	» 2353.—
Vir Pazar	» 350.—
Stari Bar	» 594.—
Edor	» 24.—
Harog Neri	» 284.—
Pola	» 870.—
Pljevlje	» 890.—
Priljepe	» 592.—

Sjenice	» 717.—
Novi Pazar	» 465.—
Derventa	» 563.—
Doboj	» 185.—
Vučko	» 522.50
Ukupno Din.	9651.50
Din. 100.—	
Svega ukupno Din.	100.—
iz kojega poslato	Din. 2152.50
Ostatak Din.	7499.—
Preostalo Din.	7499.—
20% Omaniću	Din. 1590.30
20% Tamićeviću	Din. 5565.70
20% Omaniću	Din. 1590.30
Ostaje Din.	3538.40

Na temelju zaključaka glavne skupštine održane dana 26. oktobra 1930. a provedeno sve u zapisniku, opretna je gorjela suma na račun petrolika sa putne i druge troškove na putu za sakupljanje dobročiniteljskih prigoda i drugog društvenog rada po R. Tamićeviću i Saliku Omaniću Din. 3.638.40.

Za točan pregled i izvadak jamče u Dubrovniku, dne 10. decembra 1935.

Predsjednik: Alija Krivajac, v. r.
Podpredsjednik: Alija Ardić, v. r.
Blagajnik: Mustafa Sadorić, v. r.

Napomena. Kako se iz goreprijeh vidi, Salik do uredu knjige stizajuja a novac nema, te tako naše Društvo zahvaljujući g. Omaniću i R. Tamićeviću ostade bor: džamije, mekteba, harema (grobља), a što je najgora je bez novca.

Koliko se vidi iz izvadka Mus. Pok. dr. Rahmeta, da je Omaniću neugodno što nije u džematskom odboru ili u džematskom medliisu, te mu sigurno zaslužice rasti, ali toga naše g. Korkut ni cjelokupni džemat, jer g. Korkuta nije dovoljno formalo ličmoranje knjiga i slaganje sadržaja a još manje voli opravdati drugom tuđu imovinu.

G. Salik Omanić nepos je u džamiji g. Korkuta dne 13. XII. t. g. urebier kva teravije namaza, kada je džematu kazivao vazni mehtal, tako pogrdnim riječima, da u malo što nije bio linovom od džemata, ali noka se sakrali g. Korkuta i njegova autoriteta, pa je jeftino prošao, ali su džemati koje kao i džematski medliis podizali prijavu nadležnoj vlasti, da ona reke svoje.

G. urednici, na ustupljenom prostoru najljepša hvala te primite izraz našeg dubokog poštovanja.

U Dubrovniku, dne 15. XII. 1935.

Is Kancelariju Džematskog medliisa u Dubrovniku br. 422/34-35.

Za točnost otpisaka jamči:

Mehmed Momić, v. r.

ZABAVA »NARODNE UZDANICE« BIEZELI

Mjesečni odbor »Narodne Uzdanice« u Buzi (zove Vlaslo) privrednici bajramsko zabavu »Narodne Uzdanice« u srebota 26. decembra o. g. u prostorijama Radničkog doma u 8½ sati uveče. Zabavu otvara Hamud Hadžić, ptiomac komiteta »Narodne Uzdanice« deklaracijom himne »Narodne Uzdanice« i pjesmom »Na bajramu od mjeri Saferbega Bialagija. Na zabavi će učestvovati tamburaski sbor i džematska sekcija »Narodne Uzdanice« iz Sarajeva sviranjem narodnih i umjetničkih pjesama odnočno odigravanjem pozorišnog komada »Serdar od Abdurrahmana Nametika. Poslije programa zabava po volji u pjesme harmonike i Sarajeva. Odbor se pobrinuo za obilan slasti i slani bife, kafanu, restoraciju i t. d. Ulasina dobrovoljom prilog.

UNAPRIJEDEBEN.

Riješenjem bana drinske banovine unaprijed je Sadić Filipović podnagradnik policijskih agenata iz položajne grupe III. klase u IX. položajnu grupu II. klase. — Čestitamo.

PREMIJESTEN.

Ministar previa premijest je Husina Džafertović, izvršavajući dužnosti IX. grupe sretnog sada iz Gradačca, u sreški sud u Dobo.

VIJECANJE.

Na 20. o. m. vijedali su se: g. Salik Hadžićević sa simpatičnom glom Salikom Jusuf. Mladomica lakerno čestitamo želi mnogo sreće u novom životu.

Pretpatite »ISLAMSKI GLAS«

FOČO I DRUGOVI

VELETRGOVINA MANUFAKTURNE,
POMODNE I GALANTERIJSKE ROBE
NA MALO I VELIKO

SARAJEVO

ĐULAGINA ULICA BROJ 3
SARAČI ULICA BROJ 31
TELEFON BROJ 28

GRADSKA ŠTEDIONICA

OPĆINE GRADA SARAJEVA

Prima uloge na štednju i najkulantnije obavlja i sve ostale bankovne poslove.
Za sve obaveze Gradske štedionice jamči općina grada Sarajeva.

Gradska Električna Centrala izvađa sve vrste instalacija svjetla, motora i aparata. - Vršiti stalnu službu za male popravke danju i noću, tel. br. 65.

Gradska Plinara proizvodi i prodaje osim plina koks i katran.

Asfaltna industrija vrši uz povoljne uslove sve vrste asfaltnih radova.

Gradski vodovod uvađa sve vrste instalacija i priključaka vode uz povoljnu otplatu u mjesečnim ratama.

Radio aparate,
 Pribor za radio aparate,
 električni materijal,
 žarulje (sijalice),
 vodovodni materijal,
 banje, peći, pipe, cijevi
 i t. d.

Razne potrebitine za uređaj modernih stanova.

Materijal za instalaciju centralnog i etažnog grijanja.

Razni materijal za potrebe industrija, pilana, rudnika i t. d.

Gvoždarsku robu: eksere, limove, žicu i t. d.

Razne plemenite kovine: bakar, mesing, tombak u šupkama, tablama, pločama i t. d.

Specijalne gvoždarsko-tehničke artikule

Dobit će te u I-a kvaliteti, a uz povoljne cijene kod

tvrtke „FERRUM“
preduzeće za promet metalnom, gvožd. i tehn. robom

SARAJEVO

Aleksandrova ulica br. 60

Kazandžiluk ulica br. 29

Vlasnici: Abdullah i Asim H. Krainović.

glavne pri tome svemu nema kulturnog napretka. Pomoć može biti dvojaka, moralna i materijalna. Moralna pomoć sastoji se poglavito u dobrim i korisnim savjetima, zlogovorima i predaavanjima. Ovi savjeti zlogovori, odnosno predaavanja mogu biti od kud i kamo veće koristi za nekoga nego li ma kakova materijalna pomoć, da bi mu bila pružena. Istina ovi savjeti, zlogovori ili predaavanja ne moraju biti samo i to što vjerskog karaktera. Oni trebaju bezuvjetno da budu tako osiđeni, da pogadaju više današnje prilike, u kojima živimo, i da zasjelaču u svaku granu ljudskoga života.

Savjetito se kod toga mora obratiti pažnja na pitanje prosječivanja muslimana, koji zaista u tom pogledu iznaglo zaostaju iza svojih sugrađana drugih vjera. Bez pravih i temeljitih poznanja nema ni pravoga shvaćanja vjerskih pitanja ni vjerskih dužnosti. Ovo je usko vezano jedno sa drugim i oboje su uslov za kulturni napredak muslimana. Da je ovo sušta istina, najlakše dokazuje i jedan od stvornih izrekata Božijega, Polanika Muhameda a. s. v. koja glasi: »Nauka je neophodna dužnost za svakoga muslimana i muslimanku«. Prema tome se vidi, da je s gledišta Islama nauka bila i treba biti obavezna i za muslimana i za muslimanku još prije četrnaest stoljeća. I da su se muslimani držali propisa Islama, danas ne bi našao bio preko 75 posto neukolovanih i neobrazovanih, isto tako ovi koji su još pre početku nepismenih među nama. I samo ovu činjenicu treba uzeti u obzir, pak se može jasno vidjeti, zašto su muslimani pozeli i u vjerskom i u prosječnom pogledu, kao i u savjetu površno shvaćajući svoje vjerske i prosječne dužnosti i ne više ih onako, kako bi trebalo, kako s gledišta Islama, tako i sa gledišta drugih zakona. Nije onda čudo, da su muslimani i u drugim granama ljudskoga života, jedan od najzaostajliji naroda, a naročito u materijalnom pogledu. I doide god se ne bude riješilo prethodno pitanje prosvjete među muslimanima i to u prvom redu riješeno prema gledištu današnjega vremena, dođe nerazgovora o ma kakovom njihovom napretku. Kod ovoga pitanja moramo napomenuti i to, da ima mnogo muslimana, a naročito onih starijih, kojima mirne namisli, škola i koji šta više dobacuju odnosno pripisuju u grijeh školi ono, što ona zaista ne zasluuje već po samom svome pozivu i svrsi, tvrdeći namisne, da škola samo produćava takovu omladinu, koja ni u kojem pogledu ne odgovara duhu Islama i islamskih propisa, a još manje da bi odgovarala svome pozivu za kojim se trudi i zašto se školuje. Na ovakovo njihovo dobacivanje ni odgovorimo, koliko se dogodi koji takav slučaj, što je rjeđko, to opet nije škola kriva, niti se to može školi pripisati u grijeh, nego u grijeh roditeljima, koji nijesu svome djetetu dali pravi odgoj kod kuće. Shvaćanje ih i takovih namisli je zaista neopravdano i ono je proizvoljno i temelji se na onom obojito njihovom nerazpoloženju, koje je prema školi upote. Naprotiv o svim ljudima mi velimo, da ono što isti pripisuju u grijeh školi, odnosno školu, oni omladini, ne dolazi zapravo do omladine, niti do škola u njima razvija, nego baš od one neukolovane omladine, koja nema ni najosnovanije pojmove o sadržajnici i radi toga se omladina neovrijetisana prema duhu vremena, kojem je izložena kao i svaki drugi čovjek, pada aetov u ruke i tako propada. O tome se može svakodnevno svaki čovjek uvjeriti, naročito u ov vrijeme najveće krize.

Pored pitanja prosvjete bi trebalo u predaavanjima posvetiti pažnju i na druga pitanja iz oblasti poljoprivrede i ekonomije. Nepobitna je činjenica, da je naša država agrikulturna i da joj je poljoprivreda jedan od najvažnijih pitanja kako se sam optak tako i za napredak i buduć razvitak njenoga stanovništva.

Ako sada uzamemo općenito promatrati stanje naše poljoprivrede, način obrade zemlje i racionalizaciju svih poljoprivrednih proizvoda, vidjećemo, da sugrađani drugih vjera ipak ludo i kamo bolje i intenzivnije rade o zemlji i iskorisćuju njenu plodnost, nego

li muslimani. Razlog je najviše u tome što muslimani u svemu pa i u tome zaostaju iza građana drugih vjera. Zato nije ni čudo, da su sugrađani drugih vjera bolje stojeći ne samo u kulturno-prosvjetnom, nego li i u materijalnom pogledu. Osim toga bi u predaavanjima trebalo tretirati često i pitanje osobne i kućne higijene. Shvatanje je jasno, da je higijena danas jedno od najvažnijih pitanja za kulturni napredak jednog naroda. Kućna i tako isto i osobna higijena je i sa vjerskog gledišta obilježna za muslimane. Čistoća tijela i odijela kao i kuće je uslov za pravilno vršenje vjerskih dužnosti. Svaki musliman prije stupanja u namaz-molitvu, mora očistiti svoje tijelo, odijelo kao i ono mjesto, gdje misli obavljati vjersku molitvu, jer u protivnom slučaju namaz-molitvu ne može vršiti. Iz toga se vidi, da Islamu sam po sebi uvjetuje čistoću u svakom pogledu i to čistoću traži od svojih pripadnika.

Napokon u predaavanjima treba naročito svesti pažnju na koledžove, koje kulturne stvari, te na rime, raze poroke i opasne, koje su vrlo česta pojava među muslimanskim omladinom, a koja se ne bi smjela dogodati niti sa gledišta Islama, a niti sa gledišta današnjeg društva i zakona. Sve te pojave ludo djeluju ne samo na omladinu nego i na cijelu okolinu i one u klic i u cvjetu najbolje mladosti ništa omladino, što se može uvjeriti izvan iz dnevnih vijesti, ali ne govoremo o materijalnim posljedicama, koje sadešavaju tu omladinu, koja često puta ostaje radi toga bez krova i krovitila.

Što se pak tiče materijalne pomoći, to se ovako može ići u davanju novčane pomoći ili u davanju neke pomoći u naturi. Ilova materijalna pomoć može biti od osobite koristi tak omda, ako se ona zna iskoristiti i rentabilno upotrebiti u one svrhe, u koje je namijenjena već po svojoj kakvoći i veličini. I dok ove pomoći dolaze do pravoga izražaja pitanja zvanja i vjisti, one kao i kod moralne pomoći.

Ako sada uzamemo sve navedeno u razmatranje i u prvom redu sve ono što smo rekli u prvom rečenici citiranoga ajeta, to ćemo edmah moći uočiti u toj rečenici jedan od najvažnijih momenata a to je socijalni moment, o kojem današnji društveni vijek vodi čestu borbu za njegovo ostvarenje i primjenu u svim granama društvenoga života, a o kojem pitanju je Kur'an prije četrnaest stoljeća vodio računa.

A sada, da vidimo pravi značaj i sadržinu drugoga citiranoga ajeta. U Ovoj drugoj rečenici Svemogućeg Bog isto tako imperativno naredjuje muslimanima, da ne zaboravljaju nikada i ni na kojem slučaju svih blagodati, kojima ih je obdario, i putem kojih blagodati ih je stvorio tako, da su svi preko noći postali braća po vjeri. Te blagodati su same Kur'an i vjera Islama koja se na njemu temelji, pomoću koje ih je izbavio iz predanijega poganstva života, iz tmine i neznanja u pravo svjetlo istine i pravde i preko kojih ih je skupio sve pod jednu zastavu, da nad njima se vija dlo je svijeta i vijeka u slavu i veličinu vjere Islama.

I dok u prvom rečenici citiranoga ajeta izlazi pored ostalih najvažnijih socijalnih momenata, dođe a drugoj rečenici istoga ajeta se pokazuje opet jedan drugi moment, a taj je moralno-pahički moment, koji podržava pravi i iskreni osjećaj, te pravu i čvrstu vjeru u dužnost svoju muslimana, pravdu, paralelu između predanijeg stanja, u kojem su se nalazili muslimani do pojave Islama i stanja, koje je nastupilo nakon pojave Islama, a koje se proteže sve do današnjih dana.

OBJAVA.

Opitv putem objavljivanjem čl. putnicima do znanja, da sam ponovno otvorio i renovirao lokal za kafanu i prenoćite u Knjiu Petra ul. 58. Čijene uvezanje, poluga tačna. Molim za što veći posjet.

Salih Bućet, Sarajevo.

Besmedin Sarajlić.

Drugi pjesme iz hapa

Kada sam i ja iz majčih tabaka došlo u majčinu jenu u podjenu satore, komeh-vao sam tamo — sa majčadi pomisljivog psa — kroz 19 dana spakne i druge radnje. Išlišli i hapa naplamo sam po sjekau desetak u ovom odluku, baravku i poravatu iz hapa i nakupio do sada 30-40 radnja u stihu i prozi. Od ovih su do sada stapanu u »Novom Becharu radnje: »Kilmetik—Folulak i »Drovo djao u Pragu, a danas za bajanosti broj »Islamski Glas« dajem prikladan par pjesama i jednu radnju kako slijedi.

MUEJZINU.

Izadi brate, na munaru vitu,
I uči evo tanko, polagano;
Izadi brate, i vjerom si dužan
Molitvu glasiti i kamo i rano.

Ja sam sad sužan, u čelji samac,
Zabraviti telko, prozor vrh duvara,
Krozrajet ne si vidi sam komad neba,
Topola viti i bjela munara.

Jedini čovjek, kojeg može oko
Vidjeti može, majestine ti si,
Zato izadi brate na munaru
I uči evo u nebesne vitu.

I et ti, dok vidiš i podižeš ljude
S dućana, s poela do džamijaski vrata,
Jedno te čuje se tamnice služi,
Jer čuje se oko gleda kao brata.

I roni suze u nijemom bolu,
Jer nije ljudski kerit se ko stoka),
Što neru nema do tapeta hira
Drušine svoje, bezdušnih sujedoka.

MEVLUD.

Što na jedarnat topovi se glase?!
Ile-had je radnja. Školak na ležaju
Gledam vrh zida kroz rešetke — pro-

le, zar,
Lindnja je, već ezn opaja...

Gle, a ja bijah u hapsu i na to
Zabavio, da tu noć se slavi
Sveto rođenje našeg Poslanika
I »Mevludu« uči hafzi, imami.

A narodu, mada djamije zatulji,
Pobožno žale, uči selavate,
Dok nebo rušikim opisa se sjajem
I zrak i sree u mliju se zlate.

A kad noć blaga obavi brešuljke
S munaru svjetla trepere, ko lubi;
Meni se čini da hafiza čujem
Ustajau kako on udogodi prouti.

I meni suza otkide se s oka,
Ne mogu skotih, usne mi se miću,
I gori duša, kao svjetlost žuta,
Prad ebi davnai događaji niću...

Vijesnik Islama, vijesnik vjere prave,
Dolazi svijetu i istinu kate;
Mase ga slave, isijetiti i priznaju,
Od Njeg defat za grješke trate.

Pa i ja samae slavim Ga i hafidim,
Nadam se bar da andati me čuju;
Te kud i ne bi, dosta ti Bog eznade,
Da usne moje Resula Mu štaju.

Uze i razum i sree i dušu
Zanosno gori, za Njim se opaja,
Dok punji tepa prolamaju zrakom,
A k zemlji elaze mirisi raka.

GOLUB I BABA.

Golub je jedan na pracor mi došo
U rano jutro i sukuti zate;
Je li me tako probuditi od sna
Ili što drugo grguti mu znače!...

Željezni krevet i slamskež žutu
Napustih brzo, u teletne gledam,
Al golub k meni ne prolazi blizu,
Samo mi guče: nek nešete izgledam.

Sve mislim radost blizu mi je neka,
I sjedim, pišam: što to da dođe;
Al zalet svaz nemirno izgleda,
Ništaš novog — a već podne prođe.

Sad će tekle rupak, ko i druge dana;
Već čujem lekač, suđa i koraka;
U bravu ključ se neće i otvara,
Ni gledat neće u straćare jaka.

Golub mi opet na pracor je došeo,
A straćar vidi: Doko vam je neke!
Pogledak — kšerka! Čakli foj se lice;
A golub guče: »Nisam li ti rekao!...«

Babica moja. Prigriti je vruće,
Izluhuh kile, oči snoga zlate;
A ona priča, dok golub grguje
I dok ključ opet ne prigrvati vrata.

Golube gdje siš!... Al' on vidi ne-
ljuje.

Zalud ga sveku žutju ja dozimam,
I šetim k meni da radost naroda;
Nje više nema — ja tek o njoj mi-
slam.

Tvornica tesova

Islamaga Vrančić i sin

SARAJEVO

Telefon broj 317

liona svojoj štedionici. Svi vakui u Bosni i Hercegovini toliko su jaki, da bi ovoliki inos mogli orediti... opet se ovaj novčan zavod.

— Šta 40 miliona? — podiže se jedan nov upravljač i uprije prstom u Begovu džamiju.

— Ja ne nisam zadnjih godina sudjelovao u poslovanju radnog odjela i poznavao je dobro prilike i sadanje stanje vakufa.

— Ja ne dam samog Gazina vakufa ne za 40, nego ni za 600 miliona! — reče, a drugi sv. zaustijeh.

Ova konstatacija bila je koliko radnosa, toliko i tugaljiva. Koliko pojava za rad, toliko više šteta što se ne radi, što se dangubi. I prijatelji su se zgedali, šutjeli su dugo, dok Ahmed ne reče:

— Pa za Boga, šta nam je, jesu li nam vrane mokat popile? Mi se puštamo, neka nas voda nosi kuda hoće, a ni prstom da maknemo, da se spavaju. I dole smo došli, da nam je postao idel i zadnje doba ostavili pogrebna i pokopna društva. I tim se dižimo. Kao da pam je sava briga, kako ćemo pomjeriti i čim prije pokopati se. Pustimo te ideale ljudi Božji, niko neće ostati nepokopan. Pa i društvo, makar, ali šutke. Nego se javno dižimo protivkama za rad, za život sami, kao da vakufa i nemamo. A kad je on još tu, pa još ovakvog bitog, na noge se, da se i njim koristimo!

Živjeti, živjeti moramo!

A prema tome svi udešavaju...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

IZ STAROGA SARAJEVA.

Zadnji sorvan

Negdje neke godine iz Bajram-skok klanjanja, bijaše nas doista na groblju da proćimo »Fatime« za Božji svet i tim se sjedimo milib i dragih kojih više nema među nama. Poslije posjete kataru, idući kući, pridruži mi se u putu prijatelj Omer.

— E, vala što mi je nešto teat — počeo Omer da priča. Eno, bili, gledam negdje našega doktora Enesa, kako se duboko tim očajem pohađa kibur svoje majke. Jaki li video, što je postavio divne nišane? Baš je u svemu hairil...

— Jesam, Omere... lijepe je ono... A i njega je to eho rahmeti majka čestito odgojila Zada ga svi znamo i svi ga volimo a najviše ga voli naša sroćinja. Ja mislim da se ti sjećaš njegova rahmeti oca. On je bio činovnik još i turskog vremena. Lijepe je živio. Imao je jednu kćer i eno je već davno mrla da dođe Eneša u nišadi. Oboje su ostali nejadi iz oca. Majka je udala i sestru mu a Eneša je školovala. Da ti nešto pričam, ali ovo oca samo za vrgled (šret). Eno nam Enes uo je visoke škole u N. Da se samo u kupku mjesto četvrti, i mi mirno uli, valjalo je potrošiti lijepe novacsa. Enešova je majka odikdala što se veli od zalogaia pa je njega izdržavala. Negdje taman pred njegov diplomski ispit, kad će postati doktor, čuo sam od jednog doktora svo oca Dođa mi, veli, jedno jutro u kuću majka mu je nam zamoli da joj »razbije« sorvan (veliki dukat). Ona je sve sorvane i sav svoj džehar potrošila sključiti Enesa. E, znaš, što mi je alipno došlo, kad sam reče: »Evo ovo je zadnji sorvan«. Pa Boga mi njoj to valjalo. On poslade doktor. Majku je nazio kao oči u glavi. I eno je i danas mrtav ne zaboravila. A imala je eto i za koga trošiti.

HIMMET.

U Alefindinjoj kući, a šabica skaku u svoje vrijeme najviše se sijelilo. Tu se skupljala gotovo sva naša stara ilmijska. Počivše davnog posla, valja da se čovjek malo odmori i rahatise.

Efendija je volio društvo a i društvo njega. On je bio udovac, pa nije smetalo da se njemu dolazi u svako doba. Čovjek lijepe duše, veliki ljubitelj a Bog mu tako dobra idara. Bio je muderis.

Tako jedne noći akupilo se u njega društvo pa se razgovarali ljudi o najčudnijoj novosti toga dana. Više našega Sarajeva pojavio se na našem-ostan, ali ne u obliku polovicom potamjenj a samo malo osvjetljen koliko ona rogata kila. Svijet je to gledao kao čudo. Neki su promatrali mjesec kroz pumčeno staklo. Tako se najbolje videlo.

— E, baš je ono, efendim, jedno čudo — započe Ekrif efendija.

— Kako nije, efendim, ene rekoh u kiratahni da su novine unaprijed njeješe da će se pojaviti pomredna mjeseca i šabica i kila.

— E, baš je to jedan hikmet, rekoh većina njih u jednaput.

I sada nastade o tome razgovor. Istom će to na Murad efendija novu naš kadija: »Jest, efendim, mi vada svakome čudu kad njemu ime šabica i kila, koji je znam, ostaje za nas sve samo gola riječ efendija. Za nas je samo šabica i ono neko večer, što u Alefindija pucaše kosteni u poči ko male puške, jer ih je čitave uklicao na vatra. Za nas je samo šabica i ono što priča Hadži Riza efendija, kako mu se začepilo korito od česme i on svašta pokušavao, pa nije mogao ništa učiniti. Javio uprje vodovoda a oni posali neko begre. Dijete omalo ko krpom kila pa njime namaz i kila rupa i ukulao čestice. Kada je kila malo poslije izvadilo iz gornje rupa, na donjoj rupi kanala probija je voda. Eto, efendim, i to je jasno. Pristak vazduha potisnuo je vodu i ona je na donji kraj morala da isidi.

Ono jest sve je hikmet i svaka je prirodna pojava mudro stvorena — ko Božji davanje — a nije li Bog dž. a. nama zapovjedio da mi te pojave istražujemo i proučavamo? Tako je postala nauka. A potpuna nauka nama

je fars. Dakle ne smijemo ostati pri tome a da i svojim razumom ne dokazujemo sve što se događa u svijetu. Nećemo stati i mi ostati na onoj dredi na koju su ljudi otprije sto godina, kada je znanost, biva nauka, bila gotovo zamrla među našom ilmijskom. Kada se sava nauka uide u naše vrijeme. Štavi damo nešto novo donosi. Ne smijemo ni mi ostati gluhi i sljepi. Ovaj Murad efendija novu imao je uspjeha. Danas tu živjeli nauku ude njihovi sinovi i unuci.

Hamdija Mulid.

Dieimla Hanumica Zehid:

Pijanica

— Novela.

Kao listovi od behara plovili su biheli oblaci, gonjeni vjetrovom, po sivom rasplakanom nebu. Iz njih bi pogledaka kanula po koja sitna kapljica jesenje kiše.

Ud crna kao misao čovjeka patni-ka obvisla je svojim plištem svu prirodu.

Bilo je gluho doba noći. Negdje daleko u polju čuo se vrisk jejjine, koji se je razlegao kroz njemu tišinu i uljevao u dušu nešto strano i kobno. Blatnjavim otokom išao je neki čovjek kao svet. Mahao je glomaznim rukama na sve strane i puštao krivice, krivice lavovske. Lice mu je bilo sivo zašareno od razigranog alkohola, a od krivave i podbuhlo. Nogu su mu zapadale za kupačku kožu, on se postao, padao, dizao se krvav i blatnjav. Tu se ponavljalo sve dok nije došao do jedne male kućice. Došavši lupio je vratom u vrata i probio ih. Ztatim je vrisnuli kao razjereni žetio u sobu.

To je bila prosta sirotinaska sobica. U njoj od namještaja i pokuštva nije bilo skoro ništa do jedne poderana ponjova koja je pokrivala truhli pod, skoro pretvoren u senjlu, zatim od dasaka, napravljen krevet na čijem je ležalo i spalvalo slatkim onom troje bijede siročić i žena mrsava ko grana suhe širvine, više silina mumiji, nego živog čovjeka. Na čašavom sidu visio je stani časovnik, koji je svojim blagim kućnjem oživljavao monotoniju ove bijedne sobice. U desnom uglu stajala je laharna starinaka, u kojoj se opazala alaba svetlost skoro sagorjelih drva. Kraj nje bilo još nekoliko posuda i ništa više. To je sve što je u sobi krila kolibica gladi i patnje.

Čovjek, zvurio uljeio je u sobu, prileto krevetu i zauvio se: »Nevaljao, gađe diži se smrtir ču te, ispadaj, ispadaj napole, i kila se trpim. Zatim je zgrabio teč probudeno izna sna uplašenu ženu za mršave žute ruke i počeo je udarati po cijelom tijelu. Ruku je zgrabio teč probudeno izna sna kose i istjerao na ulicu punu mraka i straha.

Dječica koja su vte goledala udrala su u gruvit plai i počela vikati: »Majko, majko, ne idi u mrak, ne ostavljaj nas, nama je hladno bez

tvoja daba; majko, majko, povrati se! Očao beednišnik nije se osvrtao na vapaj izmučene i gladne dječice vte je legao na sred asbe i brzo zaspao snom divljeg pijanice.

Jadna žena drhtala je na ulici od zime i vjetro, izložena svim nepogodama i opasnostima. Ležala je na hladnom kamenu i jecala, gorjko jecala, proklinjuju svoju tešku sudbinu.

Uzeu su iz se izvelike i šarke ljubavi. Ona se još i sada dobar sjeća onih njegovih riječi, što joj ih je govorio dok je bila jedra, rumena i zdrava djevojka: »Pašo, moćer moj i zlo, ja te ljubim, ljubim, ljubim bezgranično; po to me bićeš sretna, sve ću ti nabaviti što želiš, samo budi moja, majko. Ako nećeš poći za me, ja ću ubiti i tebe i mene. Ti moraš, moraš biti moja!«

Ona zanešena njegovom ljepotom, naivna do skrajnosti, povjerovala je u njegove lažne ilirive, nije jadnica mogla ni slutiti da je to sve gola prevara.

I uzeu su se. Ona je pogleda krijući od roditelja. Živjeli su sretno sve dok je ona bila punačka i zdrava. Kroz to vrijeme stekli su troje krasne dječice: sinčić i dvije kćeri. Ali kad je žena počela stariji i poboljšavati on se je sasvim promijenio. Počeo je posjećivati krme, kafane i druga ljepla prostitucije. Dolazio je svaku noć kući u gluho doba i tukao bijedu ženu.

Ona ga je ljubila vjerno i iskreno kako samu dobru i odana domaćicu može ljubiti kao i diana koja se ne usuje pa sve do časa ove večeri kad je istjerao skoro nagu u mrak. Ali ga je te noći prerela. Razmišljala je dugo i došla do zaključka da ga više ne može ljubiti ako se ne prođe ovog kileg, pustolovnog života. Počelo je vrtati. Iz crnih oblaka, koji su prekrili efendi grad i njegovu okolinu pljuštala je velika kiša. Gromovi su pucali, munje sijevale, magla je prekrila sve.

Na obližnjem rijeske sjeleto je nekolicina ljudi i stradan, a razbarušenom kosom i krvavim rukama. To je bila žena-patnica, koja je gledala pogledom ludaka u bijesnu rijeku, kako valja drvite i kamenje udarajući strahotno o obalu. Gleda, gleda siročica i miali kako će skočiti u zagrija valovima, da je odnesu daleko, daleko i izgube negdje u nepoznatom mjestu — kad se već bude raspadala. Bijaše polještja da skoči, ali staj, jer kao da joj neko sapu na unu: »Zeno patnice, odustani od te grozne namjere. Veliki Allah smilovao se na te, ne skoči, ne skoči, imaj na umu da si biće stvoreno u svetom uništenom islamu, sveopćoj Vjeri Svjetla i Istine.

I žena patnica ostavi razbješnjelu ruku i vrati se opet u svoju kolibicu. Pijanica je hrkao da se je erlio po cijeloj sobi. Dječica su također spavala i u snu se smislila bezazleno zanosna anjieskom melefa. Žena, sva pokalena i agurno je ušla u sobu, nagla vte se nad glavicu svoje bijede dječice i počela ih ljubiti, ljubiti po ljubcima u kojima je izljevala svu

Kur'an a. š.

Šta je Kur'an? Sveta knjiga znanja, što sadrži samo mudre riječi, koju posla Allah Sveomoguću Među ljuds da bezvjerstvo spriječi.

On je izli u vjerničko srce Najvećega Poslanika Svoega, Muhameda — Genija, Umnika, Zaštitnika vada islamskoga.

Kur'an objavljuje sadrži sve ono što čovjeku vječnog sreće vodi, Nek ga svi biće koje želi Da stasama džennetskim hodi...

U ekzistui koja pliva... Kada sluša vjence Kur'ana Kasta se... a u srcu mladom Ponestaje bolova i rana.

Neki plamen, nek buvstvo žarko. U srcu mi Allah... i por...

I je kilitam: »A, etretna sam, etretna, Kad me Allah u islamu stvorio«

Dieimla-hanumica-Zehid.

Mom vrijednom učitelju vjere

Goep. H. Ali ef. Agazovic.

Uštenjale slavni ponos si islamski;

Tvoje je daka plemenita, meka,

U svoje su riječi došla i jasna

Na drugom Te svijetu Božja milost

[Eka.

Na Tvoim časnom čelu razgovijetno

grise

— Onaj je čovjek pravi musliman,

Njegovo srce islama je puno,

On Božansko Svjetlo čini noć i dan...

Kako pobeš sluhat predavanja Tvoja

Duku mi obuze neki sveti plam,

Ja bolje, upoznaoh povijest vjere svoje

I a većom ljubavju pripriliš islam.

Nek Te Allah dragi čuva i brani;

Jer muslimne vodiš u aretu i spas;

Tvoje lijepe vjere neumrlu nikad,

Svuda se širio Tvoje islamski glas.

Zahvalno ću Tebi ja zasvujek biti

Ti pokazao meni do dženneta put,

Svake riječi Tvoje sjećati se ću,

S postojanost ljubit ruku Ti i skuti!

Dieimla-hanumica-Zehid.

Prijatelj našeg vjerskog i kulturnog nadzora širite, ISLAMSKI GLAS: nađete našom braćom Po-matiite našu štampu, jer tako pomozete da se širi prosvijeta me-du muslimanima

„CENTRALNA DROGERIJA“

Braća Šehinagil, Sarajevo

Prestolonasljednika Petra ulica 28.

Preporuča najbolje snabdjevene lager:

Druga, parfumerije, kozmetike, foto

aparata i foto pribora.

Izvršio foto-amaterskih radova po naj-novijim metodama i najsvršeniji

aparatura.

Sve uz rekamno niške cijene.

Nalozge iz provincije izvršavamo od-mah i najsvrsniji.

avuju materinaku ljubav. Kad je već aplanado kad probudio se iz mirnog sna pjesnika, milavog tijela, bez i trunke energije.

Žena, na koju je sinoć izlio sav svoj gnjev, priredila mu je sve: vodu za umivanje, peškir i nekoliko komada suhe kukuruzne, soli i glavici luka. On je prvo pogledao u djecu, koja su jaskala od gladi, pa onda u ženu i bristao se pokazujući joj je onako sinoć istakao. U ljutom tigru probudio se ocaz, muž, domaćin. Pritrčao joj je brzo, privinuo je na grud i ljubeći njene obrase kao dva uvela dula plakala, plakom pokajnika jedva izgovarajući: »P-a-t-o-t-đ-i-đ-o-đ-a-g-a-ž-e-o-n-o-p-r-t-o-a-t-e-i«.

I ona se ganula. Istigla se brzo iz njegova naručja i poljubila ga s puno poštovanja u ruku i oprela mu. I od toga dana nastala je ponovo sreća i harmonija u njihovoj domu. On se prošao alkohola. Donesio je svega u kuću. Djeca su bila zadovoljna, a i žena na čiju se je strpljivost i patnju emilovao Veliki Tvorac svijeta.

Narodna sevdalinka i njeni tipovi

Mladi muslimanin kažičevič, g. Sait Orakovac, prije nekoliko godina je sa Narodnom Univerziteta održao predavanje o temi: »Naša narodna sevdalinka i njeni tipovi, iz kojeg, radi toga što pomenuto predavanje tretira umjetnost muslimanskog elementa — sa naše časke publikacije ovaj odlomak.

Ur.

Svaka od bosanskih sevdalinki nosi i sadrži u sebi po jednu bolnu ili veselu istoriju događaja življenja na posrednici narodnog života. Razumije se onog i onakvog života u koliko je taj život bio izražaj sentimentalnih težnji. Odišući čistom lirikom i erotikom, one, mialim na bosanske sevdalinki, kao da su kreirane iz intelekta i osjećaja jednog jedinog autora, koji se striktno pridržava unaprijed determiniranog nastojanja: da ni u kom slučaju ne prekoraci okvir sevdalike, kao da u taj ovaj omiljeni red ne umiješta ni riječi nešto druge pripovijedi, ako ta pripovijed nebi bila u najtješnjoj vezi sa sevdalinskim izgaranjem. To je njena glavna karakteristika.

Međutim, sevdalinke koje su postale i koje se pjevaju kod crnogorskih muslimana, protivno od bosanako-hercegovačkih, pored note o sevdahu, sadrže i znatan dio pouke. Upravo, one zauzimaju piedestal didaktičko-sevdalinske naravi. Pokazujući da su osnovnu razliku izloženim i time, što ču na osnovu toga, kao realnu ilustraciju, citirati neke stihove iz crnogorskih, a zatim i bosanako-hercegovačkih sevdalinki.

Kao tipičan primjer crnogorskih sevdalinki, koja u svojoj suštini sadrži i poučno-prokatoran karakter — neopcepu je ova:

Adžamijo, kukala te majka,
Kad se ženi, što se ne čeni,
Tvoj se brat triput oženio

I sve triput lijepom djevojkom,
A ti jednom i to udovicom,
Udovica tuda sudenica
Prvo te je jutro prokorila
Tugujući za prvim sevdahom:

»Lele mami, prvo zlato moje,
Lijepo ti mi kod tebe bio je,
Voljom lezi, a voljom ustani.
Budaše me rukicom rumenom
Zagrljajem i poljupcem vrućim.«

Ime: Adžamija, o komu je riječ u ovoj pjesmi, znači: »doljlo«, vjetropirast i nepromisljen čovjek koji se, us obilaz ljubavi djevojaka, oženio u udovici i t.

Udovica tuda sudenica
Prvo ga je jutro prokorila
Tugujući za prvim sevdahom.

Veliki gornja strofa, čija je namjera da omalovaži i prekori svoga glavnog junaka, jer je on (Adžamija) učinio nepoopravstiv grijeh oženivši se udovicom. Udovica je, u patrijarhalnom životu i običajima crnogorskih muslimana, smatrana kao biće nedostojno jedne djevojke. Njenu kondiciju za ponovno brat treba onemogućiti, jer treba imati obzira prema djevojkama koje očekuju i priželjkuju udaju. Iz ove pjesme se jasno otkriva jedna veća i humanitarnija misao, nego li što je sevdah, i njemu tvorac je nosio i borac za jedno socijalnije poštovanje nego li sevdalja erotika, kao što u ovom slučaju tu ulogu vrši tvorac bosanako-hercegovačkih sevdalinki. U tome nejednakom shvatanju života i veliki bitna diferencija između prve i druge narodne lirike — odnosno između crnogorske i bosanako-hercegovačke.

U početku svoga članka istakao sam da bosanako-hercegovačka sevdalinka, pretežnim dijelom, nema nikakve primjese ili suvišnosti koje su van domaćaja ljubavih i senzualnih priželjkiivanja i težnji. Ona su Kinezi kiti da i da bi se mogla uvući neka slika u njih. One ne trpe u svojoj kući nikoga ko nije član njihove porodice, a ovaj se mora odlikovati strastvenim poletom, idealizmom, humorom i ukusom. Prefinjeno i ukusno. Mora da bude vatrejni pobornik na branici svojih protijeva i mora biti neograničen optimista i fanatik u neminovnu pobjedu svojih ideala. Sa takve tačke gledišta i sa takvim shvatanjem treba govoriti o njima, o sevdalinkama Bosne. Radi toga neka mi bude dozvoljeno, u koliko mi tu mogućnost pružaju granice mog razumijevanja, da uđem u njihov dom, u njihovu suštinu, u njihov svijet, u njihovu rizinu i da pružim ruku nekome od njihovih junaka, da Vam ga predstavim, protumačim i prikazem. Na periferiji smo njihova ognjišta i već se rukujem sa jednom zlatnom i krasnom djevojkom sa izvanredno poštenim imenom: Begajeta. To nam je tip idealistkinje, koju pitaju:

»Begajeta, tako ti rahmeta
Koga voliš? Muju li Ahmeta?»

a ona odgovara:

»Volim Muju u tankoj kožuli,
Neg Ahmeta u suhomo zlatu.

U Muju su oči sokolove.
U Ahmeta, kao u janjeta.

Kod Begajeta je razvijeno jako osjećanje estetike. Ona radi estetike bagatelise Ahmeta i njegovo zlato, a voli Muju i drag joj je on bez otmira na njegovo siromaštvo.

Ta sloboda volje i to poštovanje, radi svoga ideala, nije ukorijenjeno samo kod naše Begajete. Naprotiv, u Bosni je pretežan dio djevojaka gotovo istih vrijednosti kao i naša simpatizirka. Djevojka Begajetijom tipa, izbere li monka, ona mu je dužim i srcom u cijelosti podata, a voli ga platonski i neizmjerljivo ljubavno, koja je gluha za postojeće prepone i koja je inferentna u odnosu eventualnih intriga društva. Uhaćenje takve ljubavi dovodi do bolovanja, do ludila. Nije li u ovoj pjesmi, u punoj dozi, izmešten taj slučaj, kad hanumica, u daljenu od svog izabranika, istome poručila je svom nadničar:

Mokšano vodu plemenita
Upat ti je, podravi mi dragog,
Nek ne pije Save vode hladne
Već nek pije moje oči slave.
Nek ne kosi travu pokraj Save
Već nek kosi moje kose s glave
Neka dođe, nek ne se ne prođe,
Jer ovako vladaju mladi.
Od čekanja i od tuguovanja.

U posljednjim stihovima izražena je težnja i sentimentalnost do najvećeg nivoa zaljubljenosti. Da bi dala odluka svome unutrašnjem izgaranju njoj nije bila potrebna nikakva korespondencija, nikakvo murvo i nepomično slovo. Ona je trčala, i našla, kao najpodesniji sredstvo, riječne valove, koji je brže dojurili do obita-vašta njenoga sevdaha, pa ga podržavati, poljetili na nju i opomenuti na najkorisniji njegov dolazak, a ona ga čeka strano i počinu, koji svoje pletanje na njegu kosidbu, a osjele svojih sljenica brižljivo njeguje, da sa njima pravi raskošnu plijen njemu, caru njenih snova i njene mladosti.

Analogno u tim, takav je i bosanako-mladi; fanatik u svojoj ljubavi, ali ne tako, niti tako savrši i u svojoj roditelj i to kad mu se roditelji nalaze u najkritičnijem momentu, čak i na samoj posljednji smrti. Njemu je teži gubitak, ako ruka sudbine njegovu dragu privide drugome, nego li gubitak rođane majke. U tome će povjeriti stihovi u aljšeđenim navodu:

Mjesetina, mjesec u oblaku,
Befar Hamza stoje na sokaku,
U ruci mu dvije dunje žute,
A na srcu dvije rane ljute.

Pura rana odlazi mu draga,
Druga rana umire mu majka.
Teđa rana što se udaje draga,
Nego li rana što umire majka.

A, opet, drugi omladinac tuguje i cvili bujicom i nilinom osjećaja jedne Begajete:

De si, draga, željna željo muja
Željnom sam te željom začelio,
Pa mi željno srce ispucao

Baš ko zemlja lječi od sunaša.

Bog će dati i kika će pasti.

Zemlja će se se zemljom sastaviti,

Ali sa tobom nikad dovijeka.

U oblasti sevdalinki su vrlo zanimljivi oni momenti, kad se nadmudruju, ali uzajamno prkose, suprotno ploviti. Takav primjer imamo u ovoj pjesmi:

Glavno pjeva djevoja, djevoja,
Glavno pjeva, daleko se čuje,
Čak se čuje do Mostara grada,
Gdje je slava Memija terzija.
On ju sluša, pa joj poručuje:
Slatko pjeva materio zlatu,
U momo se dvoru poletala
I apavala na šiljetu mome.

A ona mu na to odgovara:
»Nai srećan, Boži nesrećno,
Ovo gonim da ti u dvor dođe.

Ali ako je Memija terzija doživio izvremu nesreću, da mu »gonide u dvore ne dođe ipak je jedan od njegovih drugova — mialim drugova po fiziološkoj konstrukciji, imao sreću da približiti otki prevlast nad senkim polom, jer je jedno umilno bičade, čeljade iz suprotnog tabora, iz tabora godi neobično veli i pod tim uticajem i radi vjernosti prema njemu dolazi do konflikta između nje i jednog od onih koji bi željeli da joj se nameću:

U Mostaru čudan meketek kažu,
U njem uči tristo djevojaka.
Hodja im je Oran efendija.
A kalfa im lijepa Umihana.
Progovara Oran efendija:
Čuješ, kalfa, što kitihi kažu,
Jedini katu: hodja, ti si oćeni.
Drugi katu: nemoj iz daleka.
Treći vele: kalfom iz meketeka.
Kad to čula djeva Umihana
Baci kalfa tri nove kitiha,
Pa uće na meketekja vrata
Da se ne bi zamjerila drugom.

Umihana je od riječi i njena riječ je čvrsta kao dubrovačka brava. Dok joj lukavi Oran efendija, posredno, preko kitiha govori o svojoj želji, da je uzme za ženu, ona ga povodom toga gesta demonstrativno napušta da se iz takvih odnos ne bi izrodila kakva komplikacija između nje i njenog jarana, koji se nalazi van učione.

Sve ove činjenice: vjernost li nevjernost, prkos ili tuguovanje — sadržavaju jednu duboku literarni svijet, svijet sa raznim stijenjenjima, kreacijama i varijacijama, konfuzijama i sanjarenjem, pa je čovjeku u takvoj okolnosti nemoguće da sistematski prestavi pojedine grane manifestacije, koja, koje bi kao cjelina sadržavale jednu nedjeljivu kompoziciju, skladnu i tečnu, bez disharmonije i bez kontradikcije. Na vrhu te smetnje stoje žena. Ona je čudna i varljiva kao profečni oblaci. Vi je u našim sevdalinkama vidite čas treperastu kao raskošnu sančanu grumen, čas kao buru čas andeoski ćelid, čas cinčnu, zadržljivo, nevjeru i pakosnu, čas elastičnu, a čas lužnu radi nesreće u ljubavi, čas podatnu, a čas, ako joj se odgovara na ljubav ili ako je ljubijeno, aloupotrebljavaju istu i pravi nedovoljne šale na račun muškarca. Takva je naša sevdalinka i u koliko bi ikli zatim, da je što više isapitveno i analizirano u toliko bi više nalazili na sve dublji i bogatiji rudnik raznovrsnih motiva.

Sait Orakovac.

Radionica za prerađu svih
jeza za vezivo, pamuka za
pletanje čarapa i resanje šalova

Medo Znhasočić, Sarajevo

Kasim Gurić.

Pogibija Alipaše Rizvanbegovića

Kasim Gurić

Alipaša Rizvanbegović je najmarkantniji likovi i najveći hercegovački drhtavik u 19. vijeku. Najsmješnjiji događaji iz Alipašina života je njegova pogibija. O toj pogibli ne samo sačuvanih dokumenata, a u toku imade mnogih savremenih vijesti, one su vrlo oskudne.

Ali za historičku ocjenu nekog događaja, nije dovoljno samo ispitati arhivalnu građu već je vrlo važno razmotriti i terenske spomenike i lične svjedočke očitavanja. Ali, događaji, Radi toga se smrt Alipašina ne može pravilno i istinski prikazati bez iskaza njegovog sina Hafizpaše, prerd dčim očima je ubijen Alipaša Rizvanbegović. O tom događaju smrti Alipašinoj — često puta je pripovijedao Hafizpaša sakupljenom svijetu na Buni. Ti stari ljudi imade i danas živih, kojima je Hafizpaša u 1878. godinu ocrtao smrt Alipašinu. Radi toga u ovom članku uz dosada poznate zgodu pripložit ćemo i iskaze Hafizpaše, koji se odnose na smrt Alipašinu — oni do danas nisu nigdje objelodanjeni — da bi taj historijski događaj što bolje prikazali i ocijenili.

Ondašnjim turskim vlastodršcima u Carigradu mnogo brže zadržava je muslimanska begovska aristokracija u Bosni i Hercegovini. Posljednja godina (1850.—1850.) učestali su ustanci u Bosni i Hercegovini protiv carskih reformata. Da tome već je jamput etane u kralj, odušili ondašnji sultan Abdul Medhid silom pokoriti muslimansku begovsku aristokraciju i krvavo provesti reforme u Bosni i Hercegovini. Taj posao povjeri poturčenom lašaninu Omerpaši Latasu. Latasa bide imenovao vrhovnim zapovjednikom sve vojne sile u Bosni i Hercegovini (seraskerom). Sa sobom iz Carigrada Omerpaša je poveo 11 bataljona pjesadije, poljsku bateriju od 30 topova, sa nešto konjanika. U drugoj polovini mjeseca jula 1850. (23. i 24.) dođe Omerpaša sa nizamicima u Sarajevo. 15. augusta 1850. (6. ševata 1266. na Musali (u Sarajevu) pročitao Omerpaša ferman, kojim mu se naređuje da provede u Bosni i Hercegovini "Tenzimat" najrije.

Čim se doznalo za Omerpašin polazak na Bosnu i Hercegovinu, odmah Alipaša Rizvanbegović pošalje ispred sebe pred Omerpašu vladiku Alija i Hafizpašu. Ali Omerpaša je želeo Alipašu. Vladika i Hafizpaša povrate se u Mostar, a Alipaša ode iz Hercegovine za Sarajevo 4. augusta 1850. godine.

Omerpaša Latasa pustio je sve paze, ajane i uglednike a samo je zadržao u Sarajevu Alipašu Rizvanbegovića. Alipaša je uživao veliki ugled ne samo u svojoj Hercegovini već i u Bosni. Ustade su se najviše uzdale u Alipašu i njegovu veliku moć, pa je radi toga po svojoj priji, Omerpaša i smatrao Alipašu najbližim (potajnim) protivnikom provodanja carskih reformata. Ali polovinom mjeseca augusta (17. VII. 1850.) Omerpaša s vojkom otišao je u Kraljevo, a prihodna po Omerpašinom odlasku bosanski vezir Hafizpaša na svoju ličnu odgovornost pustio Alipašu Rizvanbegovića. Tako Alipaša stiže u Mostar 19. septembra 1850. godine. Čim je

došao u Mostar Alipaša je odmah izrazio svoje mišljenje na dva tabora nizama. Na to podigne bunu (ustaje) u Mostaru i okolini, kojima se na čelo stavi Alipašin prvi doglavinik kavačabasa Ibro.

Kad je Omerpaša čuo za pobunu hercegovačkih ustasa, on u Hercegovinu pošalje 1000 nizama na čelu sa Skenderbegom, poturčenim poljskim grofom Ibrahima. Nizamci su se sukobili sa hercegovačkim ustasama u konjičkom sreću kod Vrapče. U tom okršaju uzmišli su nizamci u Konjic. Uvidio je Skenderbeg, da će s hercegovačkim ustasama teško izaći na kraj, jer su ustase bili mnogobrojni. Voda ustasa kavačabasa Ibrahima, veliki pouzdanik Alipašin skupljao je nove ustase i pokušao je nagovoriti Alipašu da skupi ustase protiv nizama. Po pisanom planu, hercegovački Mandarini kavačabasa Ibrahim poručio je Alipaši: "što Alipaša ne kupi vojsku, ako vojaka protiv nizamaca ne kupi i to ne podigne — slabo će proći. Među hercegovačkim ustasima bili su Hasan Hadžiomagančić, Hussein Kallit, Ibrahim Pušić i mnogi drugi uglednici.

Skenderbeg je uvidio da sa hercegovačkim ustasama ne može biti otvoreno, jer su ustase bili mnogo iznenađeni na ustase udariti i raspršiti ih, i ta mu se prilika pruža. Sa svojim nizamicima dana 24. januara godine 1851. udari Skenderbeg u zoru. Po pisanom planu, hercegovački ustase na Borcinu i sasvim ih rasprši. Ovom pobjedonosnom bitkom je bio otvoren put Skenderbegu i nizamicima u Mostar, u koji unide 23. januara 1851. godine.

U Konjicu Skenderbeg je ostavio vrlo hrđavu uspomenu. Kao pobjednik on se smatrao jedinim gospodrom čitavog ovog kraja. Zbog toga su Konjičani, ustase na Buni, u svojim harem dvorcu u Konjicu, jevrejke. Jedna od tih djevojaka slobode je druga Prohiska silom je otišla u harem Ibrahima (Skenderbeg).

Kad je Alipaša saznao da jaki odredi nizamaca idu na Hercegovinu na hercegovačkim ustasima, on se povukao u Mostar na Bunu a sa Bune u svoj tvrđi grad Stolac, kojega je prije na nekoliko godina dobro utvrdio. Sve svoje dragocjenosti i sve stvari od vrijednosti otjerao je na Bunu u Stolac. Austrijsko vojno zapovjedništvo u Zadru već 24. januara 1851. znade da se Alipaša zatvorio u grad Stolac.

To isto znadu i omrogaški izvori. A naredna tradicija na Buni na dugačak i široko znade pripovijedati, o Alipašinom odlasku a Bune u Stolac.

Ugleda da se Alipaša sklonio u Stolac ispred nizamaca, jer je bio siguran da na njega vrebao Omerpaša i njegov poturčenik Skenderbeg. Skenderbegu je bilo naredeno da strogo pazi na Alipašu i da ga prvom zgodom liši slobode. Iz Mostara poručio je Skenderbeg Alipašu da dođe u Mostar i da kao upravnik Hercegovine i poljsku bateriju, koja je Alipaša bio u velikom škripcu, teško izći, a još teže izći u Mostar. Radi toga pozove i sebi ugledne Stofane (šarike, Mehmedhašići i dr.) da se s njime posavjetuje. Bode i sebi u ustase liši slobode, i pokušali su samo sigurni ravnatelja i nisu mogli ništa reći što bi se svidelo Alipaši. Zato Alipaša pozove i sebi sa Bivolgir Brda nedaleko Bunu, starca Ibrajima Donku, koji je nadležan u ocini kraljevstva, zbog svoje mudrosti. Alipaša je upitao starca: "Dono, ovo me Skender zove u Mostar, a šta ti misliš o tome? Ovaj je Alipaša odgovorio: "Ja bih ti rekao da ne ideš u Mostar, već da ideš caru u Stambol, on ti je i dao zaštitu, pa neka ti ga on i odzume. Podcjenjujući starcev razuman savjet Alipaša je odgovorio: "Bolan, Donko, mislio sam da si pametniji". Starac se nije ni najmanje naljutio na ove riječi, nego je na je na raskrsu k'o Alipašu upravio proročanski savjet: "Još će ti jednu puka reći: ako odeš u Stambol mogla bi ti ostati na ravnenu glava, a ako li odeš u Mostar, teško ćeš se iz njega kurtastati." Alipaša je odgovorio: "Nema, Nema se je valjda utoliko predalet put u Carigrad, pa zato se odluču za kraljicu, on ostavi tvrdi grad Stolac i ode na Bunu a sa Bune 28. februara 1851. godine stiže u Mostar. U glavnom

gradu Hercegovine Mostaru pucali su topovi u čast Alipašinog dolaska. Ali to veselje ne potraja dugo: već 5. februara Skenderbeg liši slobode Alipašu i stavi pod jaku strahu Alipašu i sina mu Hafizpašu. Tako se dvochovno veselje u Mostaru treći dan pretvori u veliku tragediju i žalost, o kojoj Alipaša valjda nikada nije ni saznao. Na 9. februara 1851. godine dođe u Mostar Omerpaša Latasa sa vojkom. U čast njegovog dolaska izpaljeno je u Mostaru 42 topa. Znao je da je Alipaša imao dosta blaga, pa odmah pohita da opljačka Alipašine dvore na Buni i u Stocu, ali kasno je stigao, jer je Alipaša blago prije njega raspršio Skenderbeg, te 21. februara 1851. godine potjera Omerpaša iz Mostara svezanog Alipašu — postavi ga je u gubavu masgu, a Hafizpaša je isao pješke pred Alipašom. Omerpaša je naučio tako Alipašu voditi kroz čitavu Bosnu da vide Bosanci u koga su se pouzdavali. Toga dana u Mostaru je puklo 20 topova. Preostali Alipašini sinovi i Alipašine žene potjerane su u prognostvo. Alipaša nije imao 42 žena, kako se to kod nas pogrešno do sada mislilo i pisalo, već samo tri i to: Muhahuman, Nura hanum i Mihalidaha. Što se utvrdilo Alipašinim zavještajnim oporukama (vakufnama), Omerpaša sa svezanim Alipašom stigao je u Dobrinje blizu Banje Luke. Alipaši je dodijela ta sramota i kaznjeno, pa poruči Omerpaši: "šćerice Omeri, majku mu kaurku, što me pati ovako. Da sam ja njega uhvatio, ja bi njemu glavu odsjekao ili bi ga pustio na slobodu."

Te uvrede nije mogao Omerpaša pretrpiti, kako je to učinio kasnije na Buni Alipašin sin Hafizpaša 1878. godine. Omerpaša kao i Skenderbeg bojali su se Alipašinih veza na Porti i veliki interesovanje sultana Abdul Medhida za Alipašu — bojali su se da ih ne bi Alipaša optužio radi njihovih nepotajnih, koje su činili u Bosni i Hercegovini, pa su se radi toga potajno dogovorili kako će što prije i sa što nasrto odgovoriti, poslati Alipašu sa ovoga na drugi dvorac, i Omerpaša potajno naredi jednom

stražaru — nekom ciganinu — koji će ondo ponući iz puke ubiti na upražnjenoj Alipašu 30. marta 1851. godine. Odmah se pronio glas — te glasove je širio Omerpaša — da je slučajno puka opalila pa je takav isjevstaj poslao i u Carigrad.

O smrti Alipašinoj priča je Alipašin sin Hafizpaša na Buni 1878. godine doslovno ovo: "Povede nas — Alipaša i Hafizpaša — Omerpaša u surgun, dođosmo u Dobrinje i tu zašćosmo, kad je bilo oko ponoći puca puše, ja se podigoh, ali me ozak mogla oca poprka po licu i jorgani, jer je smro od puke raskočinu, to na četvero glavu mogla oca, dođe i Omerpaša i upita me znadem li ko mi Alipašu. Ja sam mu odgovorio da ne znam. Serasker ne bi ubio mogla oca da je nije mroj otac vrijeđao, a bojaž ga se i nije ga smio dovesti u Stambol."

Iza smrti Alipašine, kad je njegov sin Hafizpaša bio u audijenciji kod suhtana Abdul Medhida u Carigradu, sultan mu je rekao: "Što ti ne hličeš otac preda me doći, mogla mu je glava ostati na ravnenu. I po tome se jasno vidi da je jedini krivac Alipašine smrti bio Omerpaša, koga se za smrt Alipašine moglo uzeti kao odgovornost, jer je imao neorganično ovlaštenje u Bosni i Hercegovini, a ničim se nije moglo dokazati da je Alipaša ubijen po Omerpašinim naredjenju.

Alipaša Rizvanbegović kao veliki dostojanstvenik zakopan je u mezaruljici Herfadpašine dčamije u Banjoj Luci. Hafizpaša napisu na njegovu mezaru u našem prevodu glasi: "On je bio i vjodil. Alipaša turmenog 35. na (karakteru) Rizvanbegović po zahvije i zapovijedi prevastog Boga u ovom zemlji čistoj i miranoj našao umuće u pokroviteljstvu onoga, koji ljude obdaruje svojim blagodatima. Pomoćno Allah onoga ko ga posjeti i ko mu prodi fatihu. Tarhi je njegove smrti godina 1267."

Tako je tragično završio svoj život najveći hercegovački drhtavik 19. vijeka, 67-godišnjak Alipaša Rizvanbegović, nakon osamnaestogodišnjeg plodonosnog vladanja Hercegovinom.

Uključite svoju ušteđevinu
i agrarne obligacije u

"ISPAŠ"
zašću za lombardni kredit i šćednju
a s i
Kralja Petra ubra č. 2.
Telefon broj 798.

Čekovni račun kod Poštanske
šćedionice u Sarajevu br. 255

Težulji račun kod:

Državne Hipotekarne Banke i
Poštanske šćedionice

Sve informacije daje najpripravniije ravnateljstvo.

Uključite zadugara u gotovom . . .	Din. 2,891,864.19
Pondovi predu . . .	Din. 2,650,000.
Vlastite 6% begl. obvezn. nomini . . .	Din. 4,500,000.
Vlastite 4% agr. obvezn. nomini . . .	Din. 4,082,900.
Ubolei u 6% begl. obvezn. nomini . . .	Din. 23,681,500.
Ubolei u 4% agr. obvezn. nomini . . .	Din. 11,764,400.

Rešad Kadić:

A život se je samo šaljio!

[illegible]

Staj, staj, tatiću kao da si dje, da
Kako ti je, tatiću, tatiću, tatiću
Alih znan, nastavljaj, on dalje
robiti, otmovljujući od znojka oker-
nim obojkom bogu nogu i turaču u
staru vopnju okulu, čiji je odva-
en don poput žablji hralja zimno.
Nejma li goreg belaja od života o-
stati, tatiću, tatiću, ajirinojka pro-
stoj. Njima nije, tatiću, tatiću, in-
stoj. Krepap, krepap vaju ko pa-
ne, crkni od gladi, niko, niko, niko ne
ni repom mahnuti! Pljuj! amrdj!
dunjalce, jednako nabraja Be-
an, i iz drvne okrugle kutje lomi
znan gnejavce zbljene pogode, sta-
stoj, tatiću, tatiću, tatiću, tatiću
ni z krovo kula, a na svoj rajon
pomte, u medeni kus proždrijeti.
Ne znam, ne znam tako mi Boga, ka-
o di hjebla s ovom asadom ko-
stoj? Ovo ti je dragom Bogu plakat
dom? Dvjesto stotina, dvjesto sto-
tina, dvjesto stotina, dvjesto sto-

Mačad, vjere mi mačad i okočena
Mačaka, hu-hu! je, još jedanput teško i
duboko odhuknu Began u stisnut ki-
so smrad sobe, pa iza vrata spodbi
gačaku metlu za njeno zutkasto, kao
u slonove kosti Beganovim rukama
gladeno držalo, i vrata za njim iz-
gareno zakričalo

»Vallahi ni dode pa bi svom životu
disao! A kako i ne bi ako draga Bo-
na znaš, u ovoj svojoj muc! Kamo,
kamo pusta areca da se ni okotio ni-
mam! Šapće on prolazeći kroz okru-
u smrdljivo avliju s crnom, od spi-
a i puknutog kanala zagađenom
ldrdrom. »Evo ga pasiji sin neće ni
kanala da popravi, već začepjen smr-
i dan i noć, a zna gđ svakog mje-
saca stotinu i po za sobu. Pa ne ubi!
bi bolan čaše svog, kad ti i onako
adnu krv niješ. kipti Berzan i gle-

da u razlitu nečist, što se biva sredi-
nom avlije. Dvadeset soba, Bog zna
koliko stanara: prosjaka, kočijaša,
prostitutki, zbilo se u tu staru bosan-
sku kućetinu s memli čerpiči zidovi-
ma, ispunivši je: gnojem, hiperman-
ganom, dubretom, nečisti i smrdom,
kao pravi izlinski slatkiš.

»Hu-hh!«, još jedanput snažno od-
huknu Began kad izađe iz kapije, pa
prebacivši metlu preko ramena, za-
gaga niz pustu ukočenu ulicu...

[illegible]

la crkaji, crkaji od gladi, a neko bolan
pljuje, pljuje od sitina i pica!...
Najma, bolan pravde na ovom smrd-
ljivom svijetu nestalo ga, u džombu
propo i on, i sve da Bog da! Haj si-
rotinjo sinjo kukavice, ni Bog ni lju-
di te ne gledaju! Kamo, kamo sreće
da kamen mjesto mene rodiše!, ku-
ne on i razmahuje metlom, dok ga
neka mačka začudeno gleda, a Bega-
nu se čini da mu se i ona smije.

...Ama krmaka šćeri, prokleti mahuku, zar još ti da mi se rugaš i osavljáš svoj poganluk da ti ga ja savremem!, bijesni on bacajući metlu za mačkom koja nestaje na prvoj banneri, i u čudu ga odozgo i dalje gleda.

...Ješil, ješil se majku li ti otovario?... Mogo si i pojesti, počinje on kad ovom šarenom masom, što ju je tekli noćasnji prolaznik ostavio, i čidi mu se crknuti će od čemera i mržnje.

„Devet stolotina, devet stolotina, za
devu muku i patnju, pa ti živi i hrani
peč pet glava? A ućušine, ućušine
a malo im bilo i od toga još deve-
nanki. Alih dragi, prediži ti tita se
na ruke, na ruke, na ruke, na ruke
na ruke, na ruke, na ruke, na ruke
zavedeni odubak. Šjenedica donja-
na, našeljik potpisao leve. Lahko jni
na, lahkoo... Vamo ga, vamo nace-
ljudskog guzlonju, pa mu Begavanu
vstane u ruku, a Mejru, potegni ruku,
vjeteliste i mahajni, bogaćari, ba-
gaćari, baćari, baćari, baćari, baćari,
džanke i smetja za vrat, a devet sto-
linaka, kako nje ni devet... oam i ne-
holiko, u šaku, pa da ga onda vidi
lahk, Beganu i Begavanu drugu už-
nadiću, njegov mjesec pretvori u svoju
ladnicu, pusta ti oćetali! A ko, tako
reći, reći, reći, reći, reći, reći, reći,
i od toga je fajda veća, jači, ko je
mene, ali od nješta“

Četvero, četvero je u mene ako Bo-
ra gospodine, pa ja, žena, kirija,...

hajde ti sa osam stotina na ovoj skupoći u gradu živiti! Sta će ti djeca velika, hralje mu se ukocile, natrag izvratile! Bezbeli, ne znam ja gospodskih marifetluka, ne trujem ja djecu u trbuhu materinu, ne znam ja zabava i uživanja, već suh hljeb i moja Mejra, to mi je sve... im šarov materle

ra, to mi je sve... im šarov mater! e
Grđi Began ne prestajući, i čini mu
se da mu je onda lakše, da mu tereš
spada sa srca. Čini mu se da bi crkao
ako sve ne odčepi i izlije, pa makar i
pustoj ulici. A i kome bi drugome?
I kune Began, kune, a vjetar ga mi-
huje, ulica ozbiljno šuti i sluša, metla
grebe i pjeva: »sr... sr...«, a sunce pu-
tuje...

»Ama trebalo bi njima, trebalo bi njima, ama eh, da mi je Bog dao ko što nije, ma ja, bi... uh!... Tu najednom kao groman ošnut zanjemi Began, i to baš kad se je bio ponovno razbjesnio, dok mu metla kao otuku-tina crna ruka, osta u zraku. Onako, kako se je bio zanio u stranu zajedno s njom, tako i ostade, a oči mu se prikovaše na crn, kao balega razli-pjeni budelar koji je ležao na dva koraka pred njim. I za deseti dio se-kunde, kako to već može učiniti u tom pravcu tako aktivan sirotinjski mo-

[illegible]

»O, dela činovnik, pišeš li, pišeš? Piši... piši...«, kao i svakog jutra, pa ako i jutros javi se Meho, pekarski čaifa i jedan od prvih prolaznika, koji prolazeći ne može a da ne pecne Begana, metlu mu »perome«, a njega »činovnikom« nazvajući.

»Ejvala brate Mehaga!«, dočeka began mjesto tako uobičajenog: »Oš misino od slugu!«, i pričeja još nekoliko časaka dok Meho ne zamače u žutu se na neobiklan odgovor okrećući, pa se onda obazre na sve strane te munjevitog prige i zdрпи budelara, koji ča čas meko utonu u njegovim mrkim ranjivim njedrima. I uz jedno suh-h-h!«, kao da mu je težak teret spao sa srca očutivši nove korake, snažno razmahnu metlom, koja za njega svoje »sr. sr.«

»Pun je Dina mi, pun ko šip, samo da ga je do smjestite, šapče on i strahljivo se ogleda: Sve mu se čini netko će mu za vrat skočiti i zapomagati: »Ovamo tude pare lopove stari!« A budelar pritegao kao tuč, teže kao živa vatra, i Began sav življe razmauše metlom da što prije svrši ovu pilulicu, pa da se odmori, sebi dode i vidi koliko li je ako Boga!

Sunce se je već davno rodilo, a svi-

jet uskomolom duredi na sve strane,
 dok Began izgleda od nekog hitrog strah-
 la, drapsi i aspriljani, i čini mu se
 pomahnitiji nego, neću moći ispraviti.
 "Koliko, koliko li je?.. Uh, a ako
 bude sve u krupnu kak' ču?.. A ako
 se dozna?!, i tu ga nešto snažno, vr-
 će žignu, kao četar nož zabi mu se u
 sam nos, i Began vide sebe u sin-
 dritu, izvane, a da se ne može opaci
 i nadne. I tako, kao podelje da se
 baš mnogo, i u krupnu, a onda mu se
 drugi, ogoreli i života željan stari
 Began namija i zajeđljivo preopšta:
 "Hajde ahmaće, ko zna?... Polahko,
 pomalo, a onda lijepo jednoga dana
 kloni se Mejrom i djecom odnaci met-
 nje, pa mi se, hajde, kloni i u zem-
 ljice, i ti nije bilo dosta muk i do-
 časta kbehašeta?

Ohrabri se Began, pa prebacivši metlu uspravi se i pipnu za prsa, a budelar se izbećio tvrd i debao rekao bi prsnuti će. »Ama da nije ko vidio?«, sjeti se opet, pa ga nanovo presječe. »Ko će vidit?, hajde budalo ne mahnitaj!... Pa i nije, voć brate koliko li je?, i tu ga vrela mašalina ča teško zaskakdi u nozdruvama, a lice mu se veselo raskrevolji. »Nek mu čeca njegov sad mete, a jok Began-agale.

[illegible]

Igraju se igre, igra sre i crijeva /
 u Beganu, a prsti, kao sami crvi, uz sle-
 den dah i prikivane oči, kopaju po
 crnom kožnatom stradištu i čekaju.
 Lete, kao bijele hitre ptice lete i oko
 Begana padaju čisti i lapisati papiri,
 iz ruke mu, iz usta mu, iz očiju mu
 nizlje. "Ebi, di ih je strop ne bilo
 ga?," mučno zastao oznojen i malaks-
 lo Began, dok mu hiljade čestica
 mahinito udaraju po kao olovo otela-
 zlo glavi... A kada i zadnja pregrada
 nestane, i kad se na kraju, na kraju, papir
 kao ranjena ptica, pada pred Begana,
 sve noge i surca sve nade, sve patnja-
 ma i bijedom stvorene najljepše Be-
 ganove snove, smrće mu se pred očima,
 zatetura kao pijan i plunjavši
 u podzemlje, u jedno černo: "Proklet
 svijete, ne bini! je, u džambu propo-
 ti!"

Abstract

**BANOVINSKA
TKAONICA ČILIMA
SABAJEVO**

IZRAĐUJE:

tkane bosanske i perzijske ćilime b
vune i svile, prekrivače za divan, za
vjese za prozore, krevetnjake, zastl
rače, jastuke i goblenske slike.

Vien 1890., Karlsruhe 1891., Temesvár 1891., Trieste 1891., Zagreb 1891., Paris 1891., Budapest 1896., Bruxelles 1897., Vien 1898., Paris 1900., i 1925., Barcelona 1929., Saloniki 1930.

Državni i samoupravni činovnici i oficiri mogu dobiti robu na otplatu bez povišenja cijena. Kao specijalitet izrađuje: **ČILIMSKÉ UREĐAJE TURSKI** SOBA, Uzorci u bojama šalju se na zahtjev besplatno!

Bajram mubarek olsun žele Vam:

MEHMED TRALJIĆ bakalska radnja Sarajevo, Abadžiluk 10.	Obućarska radnja Ibrahim Žuljević Sarajevo, Kralja Petra ul. br. 5.	Brača Tufe trgovina željeza i plavog suđa Sarajevo, Bravadžiluk ul.	HASAN HASANBEGOVIĆ trgovina gotovih odijela Sarajevo, Prestol. Petra ul. 64.
»BAGDAD« trgovina orijentalnom robom Izet Čorović — Sarajevo, Prestol. Petra ulica 65.	Hadži Mustafa Delić i sin trgovina konfekcije Sarajevo Abadžiluk ul. broj 26.	Avdija Sudžuković sahažija, zlatar i optičar, trgovina svih vrsta satova, zlatnog nakita i sahažijskih potrebitina Sarajevo, M. Kujundžiluk 13.	RIFAT BIN SABAN slastičarna Sarajevo
ALIKADIĆ ISMET muški modni krojač Kundurđiluk ulica.	IBRAHIM MUSAKADIĆ sahažija Sarajevo, Korićeva ulica	Moric Gaon & Talentino Sarajevo.	LEON MONTILJO konces. elektro-inštalaterska i me- hanika radnja Sarajevo, Predimaret ulica
ABDULAH NEZIRHODŽIĆ pomodna manufakturna radnja Gazi Husrevbegova ul. 13 a)	„Ferrum“ Preduzeće za promet metalnom, gvoždarskom i tehničkom robom te materijalom. Vlasnici A. A. H. KRAINOVIĆ Sarajevo, Aleksandrova 60.	A. S. Papo Sarajevo Čukovićeva ulica 1.	DANIEL I. SADIK SALOM sarafi Gazi Husrevbegova 6.
SEFKIJA NIKŠIĆ zlatarska i sahažijska radnja Gazi Husrevbegova broj 18.	Foto Atelje Nusret Halačević Sarajevo Korićeva (Telali) 14.	Vejsil Ploskić trgovina bakra Sarajevo, Kazandžiluk ul.	»ROYAL« ODIJELA Salomon E. Kabiljo
GRADSKA RESTAURACIJA JURE CARATAN Sarajevo	»Nelka« trgovina tjestenine Sarajevo. Ulica 6. novembra br. 50. Telefon broj 1014.	Bajram mubarek olsun želi Vam: Muhamed Zahirović trgovina mješovite robe i građevnog materijala iz Ostrošca (Hercegovina)	Apoteka kod »Mjeseca« Magister L. H. Levi Sarajevo, Baščaršija
HADŽI ABDIJA SABANOVIĆ	IRKET NIKŠIĆ trgovina građevnog materijala kao šperploča i furnira, zastupstvo »Bohne crijepa Vinković Sarajevo, Bendbaša 4. Tel. 136.	Bosansko Agenturno i Trgovačko društvo Telefon 168. Brojavi Trgovant agentura zemaljskih proizvoda Sarajevo	MOSKO D. PAPO Sarajevo Veliki Čurčiluk 32.
MIRKO KONSTANTINOVIĆ mesar, Gradska tržnica Telefon 141. — Filijale Baščaršija, Marjin Dror i Vojvode Putnika E. ČEJVANIJA. Bravarska radnja za proizvodnju vaga. Autogena varanje. Sarajevo, Telefon 633.	Asim Arslanagić trgovina kolonijalne robe, ze- maljskih proizvoda i voća na veliko Sarajevo, Morića han	JAKOV PAPO ČIČI engleski magazin Sarajevo	ELIJA A. MUSAFTI trgovina manufakture i pamuke Sarajevo, Vel. Čurčiluk
RESTAURACIJA »VOLGA« Ahmed Hadžismajlović Sarajevo.	Hasibović i Jahjaefendić trgovina kolonijalne robe i ze- maljskih proizvoda Sarajevo, Podkovačji 10.	MANEHAM D. SALOM saraf i mjenjač Sarajevo	LEVI »ZLATNI ZUB« trgovina jeftinoće Gazi Husrevbegova 13.
RESTAURACIJA »NAPREDAK«	»Lik« trgovina pletene robe Leon I. Kabiljo Sarajevo, Gajev Trg 4.	MUHAREM SABIĆ I DRUG trgovina manufakture Sarajevo, Trgovke ulica.	»DORA« industrija rublja Sarajevo
KAFANA »VOLGA« Brača Muzur Sarajevo	HAMDILJA ĐUKIĆ Sarajevo.	Mjenjačnica HASAN OMANOVIĆ Sarajevo	SLASTICARNA »SABO« Sarajevo
ALBERT I. ALKALAY trgovina kožom i obućarskim priborom, Sarajevo Telefon 760	»GYMNAZIUM« školska zadruga u. s o. j. Sarajevo, Aleksandrova 36.	ELIAS E. KAJON i F. BOHM Sarajevo, Kralja Petra ulica	MUSTAFA SEHOVIĆ moderna parna pekarna Sarajevo, Nemanjina ulica
VEJSIL KARACIĆ ALI EF. KARADZA Ašćinica Prestol. Petra ul.			
»AGIL« agenturni i komisioni posao Sarajevo			
DMC SUMBUL MONTILJO manufakturna radnja na veliko Sarajevo, Kundurđiluk 6.			
OMER HADŽIOMEROVIĆ vlasnik kafane »LIRA« Kr. Petra ulica br. 16.			
RESTAURACIJA »SAMEK« Jeftanovića ulica.			
»SANGAJ EXPRESS« Dušan Radovanović Korićeva broj 8.			

Bajram mubarek olsun žele Vam:

AHMED HADŽIOMEROVIĆ Veliki Ćurčluk.	Štamparija OMER ŠEHIĆ, Sarajevo Kralja Petra br. 2 — TELEFON 214 Vakufska palača		Pomodna radnja A. HENDA Sarajevo, Prestol. Petra ul. 15.
»ŠADRVAN« kavana i restauracija Sarajevo	Knjižara i papirnica Hamdija Kopčić Sarajevo Štrosmajerova ul. 2.		A. NOVALIJA I TABAKOVIĆ manufaktura Prestol. Petra ulica 18.
Kr. Dvorska apoteka kod »ORLA« Sarajevo, Kralja Petra 2.	Mjenjačnica i zalagaonica Milutinović i Ružić Brzojavna adresa »Sarafe« Sarajevo, Gazi Husrevbegova 20. Telefon 312.		KUTIJAR SAFET trafikan Sarajevo, Veliki Mudželići
MUSTAFA DŽINIĆ trgovina galanterije Sarajevo, Veliki Ćurčluk 28.	»ORIENT« Braća Arifović tvornica bombona, čokolade, kekša i t. d. Sarajevo, Aleksandrova 17. Telefon 758.		SULEJMAN O. HAJDAREVIĆ trgovina čarapa i druge kratke robe Sarajevo, Prestol. Petra 27.
Jakub IMAMOVIĆ (Berberović) trgovina mješovite robe Sarajevo, Predimaret 13.	Braća Hrapović stovarište fesova Sarajevo, Abadžiluk ul. 22. Gazi Husrevbegova 2. Prestolonasij. Petra 91.		NEDŽIB SADIĆ džepar Sarajevo, Kr. Petra broj 10.
»VENUS« parfumerija A. Polović Sarajevo	F. Rašidagić Sarajevo Aleksandrova 61. — 64.		EDHEM SABANOVIĆ trgovina kratke robe, veša i komea Sarajevo, Saraići 8.
FOTO »REKORD« Sarajevo, Zrinjskog ulica	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		KAFANA »KRISTAL« Vlasnici Braća Hanjalić Sarajevo.
»ZORA« tvornica bombona i čokolade Sarajevo, Aleksandrova ul. 20.	F. Rašidagić Sarajevo Aleksandrova 61. — 64.		Radio radnja M. MARKIĆEVIĆ, Sarajevo, Philips-Radio
Pomodna i manufakturna radnja MAKS HOFBAUER Sarajevo, Štrosmajerova 2.	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Foto Atelje »HELIOS« preko puta Zemaljske Banke Sarajevo
Kafan kod »ISMETA« Sarajevo, Kulovića ulica.	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Dentista V. KOMARICA zubna ordinacija Careva Obala broj 10.
Pomodna radnja za dame i gospodu »JOLJE« na Korzu	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		LEON FINCI Sarajevo Kralja Petra ulica.
Centralna apoteka Mr. Ph. J. DUNĐEROVIĆ Sarajevo.	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Atelier Foto »KORZO« Sarajevo, Kralja Petra 15.
Iz Mostara: DEMIROVIĆ D. HASAN trgovina manufakture	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Gazi Isakbegova Banja vlasnici: PAŠIĆ I SERDAREVIĆ
KAFANA »PARIS« Alifalić Mustafa	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Frizer O. BALIĆ Kralja Petra ulica
VELAGIĆ I HADŽI OSMANOVIĆ trgovina mješovite robe	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		ZEKERIJA HALISKADIĆ Sarajevo.
Hamdija Batlak Vlasnik: Prve hercegovačke parne pekarne Ćudina ulica 1. i delikatesne trgovine Glavna ulica br. 1.	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		Bife PRIJAKOVIĆ Zrinjskog ulica br. 2.
»VIOLETTA« brijačko-frizerski salon Ibrahim Torlo	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		SLASTICARNA TRNKIĆ Prestol. Petra ulica
Iz Čapljine: BRACA BOSTANDEIĆ manufakturna radnja	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		BRACA NANIĆ industrija drveta Sarajevo.
	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		MEHMET LIKIĆ manufakturna radnja Sarajevo, Abadžiluk br. 33.
	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		KAFANA »KANARINAC« Sarajevo
	F. Saračević Sarajevo Aleksandrova ulica 59.		BIFE »VAGON LIT« Sarajevo. Gazi Husrevbegova 9.

INDUSTRIJA GVOŽĐA D. D., ZENICA

Željeznička stanica: Zenica
Pošt. čekovni račun: 6020

Brzovajni naslov: Željezara
Međugradski telefon: br. 7

PROIZVODI:

Sve vrste valjanog gvožđa:

okruglo,
betonsko,
poluokruglo,
kvadratno,
obručno,
plosnato.

šinje i
karike za kola:
normalne,
široke i
porubljene.

gvožđe za:
potkovice,
okvirno
gvožđe,
valjanu žicu.

jednako i
raznokrako
ugano gvožđe.

Rudokopne tračnice
od 5—12, 5 kg/t. m.
Sav pribor:
podložne pločice,
spojnice,
eksere.

gvožđe za:
pokrovne trakove,
prozore raznih fazona,
poprečne trakove,
roštilje, podvlake i
okovno gvožđe.

Sve iz prvorazrednog Martinovog čelika.

PREUZIMA:

u svojoj mehaničkoj radionici sve vrste radova

tokarskih,
blanjačkih,
kazandžijskih i
kovačkih,

razna štancanja,
izradu osovina,
stupova za električne
daleke vodove

raznih delova strojeva. — i t. d., i t. d.